

Ч. 5/164/82

Р. XXXVI

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

«АВАНГАРД» Ч. 5 (164) ВЕРЕСЕНЬ — ЖОВТЕНЬ 1982

ДВОМІСЯЧНИК, ВИДАЄ
ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD - bi-monthly

Official Press Organ of the Ukrainian
Youth Association in Exile

AVANTGARDE - bimestriel

Revue de jeunes éditée par le
Comité Central de l'Union de la
jeunesse ukrainienne en exil

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

«AVANGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 Bruxelles
tel: 734.04.82

КРАЙОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

Вел. Британія	Австралія
KU SUM	Mr. J. Kutnyj
«Tarasivka»	7 Dale street
Old Cliff House	Maribyrnong 3032,
Weston-on-Trent,	Vic.
Derby's	

Аргентина	Бразилія
W. Zastavnyj	Ivan Kuchar
Soler 5039	Rua Baía Grande, 146
Buenos-Aires	V. Bela, São Paulo - SP

ЗСА	Канада
Mrs. M. Piatka	KU SUM
% SUMA	83, Christie str.
PO BOX 21 1	Toronto, Ont.
New York NY 10276	

Редагує колегія. Головний Редактор — Роман Зварич.

Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський

Редакційне листування й матеріяли
надсилати на адресу Редакції:

«AVANTGARDE» 136 2nd Ave, New York NY, USA 10003

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1983 РІК

КРАЇНИ:	ОДНЕ ЧИСЛО:		РІЧНО:		в післяплаті:
			в передплаті:	до 31.3.83	
ЗСА	дол.	3.00	15.00	дол.	16.50
КАНАДА	дол.	3.50	16.00	дол.	17.50
ВЕЛ. БРИТАНІЯ	ф.ст.	1.20	6.00	ф.ст.	6.60
АВСТРАЛІЯ	дол.	2.75	13.50	австр.дол.	15.-
БЕЛЬГІЯ	бфр.	90.00	450.00	бфр.	500.-
ФРАНЦІЯ	ффр.	12.00	60.00	ффр.	66.-
НІМЕЧЧИНА	н.м.	6.00	30.00	н.м.	33.-
АРГЕНТИНА	пезо	20.000	100.000	пезо	110.000
БРАЗИЛІЯ	круз	140.00	700.-	круз.	750.-

СИЛА УКРАЇНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ

СВЯТО ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

У старому Кенігсберзькому літописі є дуже зворушливий образ, який є свідком нашого давнього почитання Матері Божої. На цьому образі — «Пречиста Діва Мати Руського Краю» — зображено серед українського степу стовп, а на ньому ікона Пречистої Богородиці з Ісусиком на руках. З лівої сторони перед іконою князь простягає до Матері Божої руки, ніби просив милости. За ним стоять його достойники. З правої сторони стоять навколішках лицарі вояки: одні припадають лицем до землі, а другі в молитовній поставі обперлися на свої вояцькі щити...

Так наші князі перед кожним важливим ділом, а зокрема перед битвою чи походом на ворогів, спішили з молитовним проханням до Матері Божої.

Ще Володимир Великий, що охрестив Русь-Україну в 988 році, дав збудувати в Києві у 990-их роках Десятинну церкву в честь Різдва Пресвятої Богородиці. Князь Мстислав у Тмуторокані (на Кубанщині) вибудував церкву в честь Пресвятої Діви Марії, як сповнення свого обіту за поміч у битві з касозьким князем Редедою. Просив у Пречистої допомоги і Ярослав Мудрий перед великою битвою з печенігами в 1034 році. А згодом, укріплюючи столицю новим муром, побудував над одною київською брамою церкву в честь Благовіщення Богородиці і наказав покрити ту браму золотом бляхою («Золоті Ворота»), а в 1037 році при посвяченні тієї церкви, як каже літопис — «Передал люди своя і град святій Всеславній, скорій на поміч християном Святій Богородиці». Князь Ярослав Осмомисл побудував в XII-му столітті церкву в честь Пречистої Діви Марії в Крилосі біля Галича. Король Данило побудував церкву в Холмі. За князя Ізяслава на Київській горі було побудовано Печерський монастир, а в ньому церкву на честь Успіння Пресвятої Богородиці...

Култ почитання Божої Матері з княжого двору, з церкви, з міста та села скоро переноситься на військове життя, бо ж військо українське, спершу княжі дружинники, а потім козацтво, було й буде еманациєю народу.

Герой «Слова про Ігорів похід» — князь Ігор Святославич — по двох роках неволі знову на рідній землі. Але він не спішить до Путивля, де чекає на нього лоба дружина княгиня Ярославна, а «ідет по Боричеву к святій Богорсдиці Пирогощей», бо почитав Божу Матір і спішив у першу чергу їй поклонитися й подякувати. З тих бо часів найбільше популярною іконою на нашій землі є Покров Пресвятої Богородиці. Доказом великого почитання Покрови Пресвятої Богородиці були численні чудотворні ікони Божої Матері. Згадати б тільки кілька з них найголовніших з найдавніших княжих часів, крім уже, названої ікони Богоматері Пирогощей з Вишгороду біля Києва, що її

ограбував і вивіз з України суздальський князь Андрій Боголюбський в 1169-му році, і вона під московською назвою «Владимірская» і по цей день знаходиться в полоні в Москві в «картинній галереї». Тож назвімо ще такі ікони як Десятинна ікона, Нерукотворна Ігорівська Печерська, Нерушима Стіна («Оранта») в соборі св. Софії в Києві, Смоленська Божя Матір, що була власністю Великого князя Володимира і Короля Данила, а тепер перебуває в полоні у москвинів. А за Гетьмансько-Козацьких часів згадаємо Іржавицьку ікону Божої Матері вивезену запорожцями з Січі при зруйнуванні Запоріжжя до Туреччини, що її пізніше запорожці, повернувшись на Гетьманщину, привезли з собою і поставили в мурованому храмі в с. Іржавці на Полтавщині. Назвемо ще ікону Домницьку, що нею опікувався Гетьман Іван Мазепа. Бахчисарайську, яку шанували навіть татари, а ще Божу Матір Троєручицю в селі коло Гадяча на Полтавщині, а в Галичині назвемо відому Зарваницьку Божу Матір та ікону Белзької Богоматері що її ограбували поляки під проводом Владислава Опольського в 1382 році і вона під польською назвою Ченстоховської Божої Матері і досі знаходиться в польському полоні... Цілий же список чудотворних ікон Богородиці на всіх українських землях, по свідочтву знавців, досягає числа 350 ікон.

Культ почитання Покрови Матері Божої ніколи не припинявся на Україні, а ширився далі. З тієї причини велика кількість церков на наших землях присвячувалась Божій Матері. Тож до вищесказаних ікон ще додамо чудотворну ікону Почаївської Божої Матері. Також ще монастир на Клові, недалеко Києва з XI-го століття мав запрестольний образ Покрови Богородиці. Під Покровом Богородиці було побудовано багато церков на Підкарпатті й на Буковині. Те ж саме на давніх запорозьких землях і на Слобідській Україні, Харкові, Полтаві, Ромнах, в Сумах, Ворожбі, Вільшані і так далі... Цей особливий культ почитання святої Покрови будівництвом церков у її честь винесли традиційно нащадки запорожців і взагалі українські козаки, бо ж церква св. Покрови на Січі стояла вже від 1569 року, себто незабаром зразу ж після заснування Запорозької Січі...

Образ Св. Покрови бував вишиваний на козацьких корогвах і прапорах, що ходили в далекі походи на Крим, на татарів, за море на турків. Прапором з тим зображенням гордо майорили над козацьким військом під час походів і боїв Ружинського, Косинського, Наливайка, Лободи, під час морських експедицій Сагайдачного на турків та переможного його походу аж під саму Москву. Цим прапором були увінчані козацькі чайки під проводом Гетьмана Івана Підкови, коли вони зустріли на Чорному морі турецький корабель з християнськими бранцями католицького віровизнання. Чайки оточили корабель перемогли турків, визволили бранців і, відправивши їх до Італії, віддали їх папі Павлові V-му, який за цей подвиг нагородив Гетьмана Підкову золотим медалю. Бойові прапори з зображенням Покрови пронесли переможно козаки доби Гетьмана Богдана Хмельницького під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями, під мурами Львова й Замостя. Той прапор супроводив військо Гетьмана Івана Виговського в його проти-московській війні, що позначалась великою перемогою під Конотопом.

Відомі своєю мистецькою красою були козацькі прапори з зображенням Покрови за Гетьмана Петра Дорошенка і Гетьмана Івана Мазепи. За часів же Гетьмана Івана Мазепи на мурах споруджених ним храмів можна було бачити Св. Покрову, що символізувала його невгасиму віру в справедливість боротьби за Українську Державу.

Коли кошовий Кость Гордієнко прибував на з'єднання з Гетьманом Мазепою і вітав шведського короля Карла XII в латинській мові, то над головами його козаків майорів прапор Св. Покрови. Під тим же прапором билосся відчайдушно козацьке військо під Полтавою і ту свою найдорожчу реліквію козацтво віднесло до Бендер на першу українську еміграцію...

Гетьман Пилип Орлик та його екзильний уряд, складаючи на чужині в 1710 році нову Конституцію майбутньої вільної Української Держави, яку конституцію він творив, як показують найновіші дослідження професора Борщана, по таємній згоді і при зносінах з Гетьманом України Іваном Скоропадським, визнав день Св. Покрови третім найбільшим річним святом українським, поруч зі святами Різдва Христового та Воскресення. Про це було вписано в ту Конституцію. Тієї постанови досі жодна українська влада не змінила і не відкликала. Тому та постанова лишається в силі для нас і на сьогодні...

За новітніх часів, з вибухом національно-визвольної боротьби та відродження Української державности в роках 1917-1920, воскресли славні традиції незабутньої минувшини, а в тому — й почитання свята Покрови Пресвятої Богородиці. Тоді на деяких полкових прапорах новітнього війська українського запишалися знову образи Св. Покрови. Зокрема такий образ замаяв на прапорах Українського Вільного Козацтва. Ще й тепер в Українському Воєнно-Історичному Музеї в Торонті зберігається великий бойовий прапор 1-го Січового ім. Гетьмана Петра Дорошенка полку Синьої дивізії з 1918 року, на якому вишито кольоровими нитками образ Св. Покрови Пресв. Богородиці. Також у 1918 році Українське Вільне Козацтво подарувало Гетьманові Павлові Скоропадському, як своєму Військовому Отаманові, образ Св. Покрови, що був точною копією того образу, що був на Запоріжжі, а потім в Самарському монастирі, а пізніше переховувався в Катеринославському (тепер — Дніпропетровському) музеї.

Ці реліквії сучасної доби, краще за всякі інші документи, стверджують спадковість і безпереривність нашої державницької ідеї й збройної за неї боротьби під Покровом Богородиці. Одним з доказів цього може бути розкішний шовковий прапор Карпатської Січі — жовтий з одного боку і блакитний з другого — з золотим вишиваним образом Св. Покрови. Отже, і там позначилась та ідея в оборонній боротьбі за волю й державу Карпатської України 1939 року.

Захоплені цією ідеєю, кращі сини народу вже за Другої світової війни знову стали в обороні права Батьківщини й створили Українську Повстанську Армію. І ось ще одна свіжа сторінка нашої історичної традиції почитання свята Покрови Пресвятої Богородиці. Зупиняємось на даті 14-го жовтня 1947 року. Найславніша релігійно-військова дата наших днів, під якою читаємо наказ командування УПА з нагоди річниці заснування цієї героїчної військової формації.

...»Для зафіксування цього історичного моменту, день 14-го жовтня, що збігається з історичним козацьким святом Покрови, вводиться як святочний день Української Повстанської Армії...«

Мабуть невидима ірраціональна сугестія предків, їхній досвід і мудрість із засвітів, з їх заграбного життя подиктувала акт передачі УПА під Покров Богоматері. Ця відновлена традиція зв'язала нашу Повстанську Армію ще одним вузлом з нашою Козаччиною, з нашою історією, а водночас зробила її ланкою вічності та викликала підхоплення того гасла бути під Покровом Божої Матері у всіх колишніх, тепер розкиданих по чужих світах, вояків у ветеранських організаціях та взагалі у нашому суспільстві, яке ще не згубило в собі козацького серця і не розпорошилось в мирській переходячій суеті, або не пішло служити чужим ідеям, чужим інтересам...

Це наш найшляхетніший зворот до наших історичних традицій. Це відновлення старих козацько-вояцьких і всенародніх традицій нашого християнського тисячоліття. Це віднайдення самих себе. Це відкопання прецілющих джерел для духових і фізичних сил, потрібних так само нам тепер, як були вони потрібні для наших далеких предків у боротьбі проти загарбників нашої землі й волі... Бо ж ми віримо, що коли Цариця Небесна, наша свята Покровителька допомогла давніше нашим княжам дружинникам, гетьманським козакам і січовикам перемогти різних наїздників, від аварів починаючи, а далі — хозарів, печенігів, татарів, турків, поляків, а разом усіх займанців, що панували над нами або панувати хотіли, було двадцять дві народності, що переможені нами щезли або впали «як роса на сонці», коли не раз, а багато разів українські збройні сили били й побивали вцент москвинів, то Вона, Опікунка України і Українських Збройних Сил, вимолить у свого Всемогучого Сина Божого прощення провин народу нашого за те, що багато його синів служило і ще служать чужим «богам», мріючи про так звану «інтернаціональну справедливість та соціальну рівність». по комуністичному рецепту. Віримо, що кінчатся наші випробування й поневір'яння по чужих формах життя і, коли прийде збройна розправа з останнім двадцятьтретім супостатом, безбонницьким загарбником України — Московщиною, то ми під всесильним Покровом Богородиці переможемо. Бо жодна імперія, насильством і неправдою збудована, не встоялася, а розпалася. Так бувало з усіма імперіями за минулих історичних часів і тільки так буде...

Антін Кущинський

ЛИЦАР І ВОІН УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

(В пам'ять провідного члена ОУН, майора УПА Степана Стебельського-Хріна, командира Тактичного Відтинка «Маківка 24»).

Степан Стебельський народився 1914 р. в селі Голинь, Калуського повіту. Його батько Ілля, кол. старшина австрійської армії, роззброював в листопаді 1918 р. австрійсько-мадярський гарнізон у Калуші на наказ полк. Дмитра Вітовського. Син Іллі Стебельського Степан також будував українську державу, і дивним збігом обставин, рівно 40 років пізніше, виконував у рядах Української Повстанської Армії накази сина полк. Дмитра Вітовського — Івана — який очолював Воєнну Округу УПА. Два покоління прикладних борців за волю, розвиток і незалежність свого народу посвідчують безперервність визвольних змагань та необхідність здійснення святої ідеї Української Самостійної Соборної Держави.

Степан Стебельський активний націоналіст в ОУН майже від самих початків її існування: найперше в Юнацтві, а згодом у членських рядах. Ще в 30-их роках і на початку 40-их він виконував різні функції в районних і повітових проводах ОУН Стрийської округи. Від 1943-го року він брав активну участь у військовій підготовці Української Народної Самооборони під невибагливим псевдом «Хрін». На наказ Проводу ОУН під кінець 1943 р. переформовано УНС в «УПА-Захід». На початку 1944 р. Стебельський-Хрін став командиром повстанської чоти в сотні ком. Хоми. Ширшу увагу командирів УПА він звернув на себе в наслідок битви з москалями й поляками 24-го жовтня 1944 року біля Ліщави Горішньої на Лемківщині, в якій він зі своєю чотою в рішальній мірі причинився до великої перемоги над ворогами, які залишили на полі бою тоді 207 убитих.

На початку 1945 року, Стебельський-Хрін став командиром сотні УПА в курені командира Рена зі ступенем поручника. Курінь Рена був одним із шести куренів, що склали Воєнну Округу «Буг». Коли в грудні 1945 р. Головне Командування УПА створило окрему Воєнну Округу УПА «Сян» в рамках створеного Проводом ОУН окремого Краю Закерзоння (Західних Окраїн України) для окупованих українських земель комунопольською державою, то в новій структурі УПА, сотня Хріна далі входила до куреня ком. Рена, що спільно з куренем ком. Байди становили Тактичний Відтинок «Лемко».

На початку 1946 р. сотенний Хрін висувається на одного з найуспішніших командирів на Закерзонні. 20-го березня 1946 р. він командував формацією розміром куреня в акції на скупчення польських пограничних військ у селі Оселко, Вислоцького повіту, які повтікали туди з Радошинь, Лупкова та Команчі. Акція увінчалася повним розгромом ворога, при чому поляки втратили 10 старшин, в тому шефа штабу 34 полку з Кракова.

Вкоротці після цієї битви, саперські частини ком. Хріна знищили залізничні мости і поїзди в повітах Сянік і Лупків. 26-го березня 1946 р. відділи УПА під команду Хріна розбили польські сили в

селах Височани, Кожушне і Мокре. В селі Кожушне вояки Хріна знищили майже цілковито один батальйон поляків із 34-го полку, при чому російський командир, майор Фролов, повисівся, побачивши загибель свого відділу. В квітні 1946 р., відділи ком. Хріна знищили польські села-фортеці Буковиське, Новотанці і Негоряни. 30-го березня 1946 р., сотні Хріна і Мирона звели переможні бої з частинами 32-го полку Війська Польського в селах Середнє Велике і Лукове.

Після цих перемог, слава про командира Хріна рознеслася по всій Лемківщині. Наплив молоді під його команду був такий великий, що літом 1946 року він сформував другу сотню, яку звали «пробоєвою сотнею лемків», яка вважалася одною з найкращих у всій Україні.

В дальших акціях, сотні Хріна і Дідика знищили в травні 1946 р. залізничну станцію і гарнізони в Команчі і Лупкові. Фактично на деякий час українські терени на південь від Сянока і Ліська були вповні під владою ОУН—УПА. В липні 1946 р. відділи ком. Хріна знищили в селах Полонне і Кам'янке великі польські застави, вбиваючи 30 ворогів при тому двох власних ранених.

Найбільшим успіхом ком. Хріна було знищення в засідці на дорозі Балигород-Тісна в дні 28-го березня 1947 року польського комуністичного генерала Кароля Сверчевського-Вальтера, заступника міністра оборони, з великою частиною його штабу і охорони.

У місяці вересні 1947 р. командир Хрін на наказ Команди Воєнної Округи УПА на Закарпатті перейшов разом із кількома сотнями УПА із заходу на схід ріку Сян і був включений до Воєнної Округи «Манівка», під команду майора Козака. Там ком. Хрін написав два цінні історично-документальні твори: «Крізь сміх заліза; спогади-хроніка 1944-1945», «Зимомою в бункрі; спогади-хроніка 1947-1948». Він ствердив, що повстанська армія є єдиноправильною формою боротьби для українського народу, який розчисляє лише на власні визвольні сили.

Від осені 1945 р. до травня 1947 р., відділи під команду Хріна провели біля 100 боїв з поляками і москалями, в яких ворог втратив самих забитих біля 800 людей та сотні ранених, а українські втрати виносили всього 41 убитих і 33 ранених. Це наявний доказ правильності повищого висновку командира Хріна.

Вноротці, Команда В.О. «Манівка» призначила Стебельського-Хріна командиром Тактичного Відтинка «Манівка 24». Він був підвищений до ступеня майора і командував десятьма сотнями. Ці відділи були особливо активні в першій половині 1948 року, бо згідно з генеральним пляном Проводу ОУН і Головного Штабу УПА, ці відділи були пізніше поступово розформовані на менші підвідділи, які включалися до регулярної сітки збройного підпілля ОУН-УПА. В цій дальшій стадії, збройні відділи переводили головно напади на високих керівників окупаційної влади та на ворожі командні центри.

На своєму пості чільного командира УПА-Захід, майор Хрін — Степан Стебельський — вистояв аж до жовтня 1949 р., коли досягла його куля московських загарбників України.

Багато воїнів Української Повстанської Армії, які служили під командою цього духового й військового лицаря не раз згадували, що

Один з відділів УПА в Карпатах на передищі.

після безчисленних боїв, коли вояки клались на відпочинок, їх заколисував сольо заспів улюбленої пісні Хріна: «На покинутих згарищах сумно віють вітри», а за ним пісню підхоплювали його вірні вояки.

Для контрасту, на місці буде згадати випадок з весни 1946 р., коли прийшов до сотні ком. Хріна один чоловік із Західньої Німеччини і приніс зі собою примірник україномовного часопису «Українські вісті», видаваного в Ульмі. В цім часописі, ком. Хрін прочитав статтю, в якій оплюгавлювано УПА і її командирів. Цього роду зvierоднілим людям варто відповісти словами вістуня Тетяни, машиністки командира Тактичного Відтинка «Маківка 24» — майора Хріна. Коли 18 серпня 1948 р. згинула майже вся охорона Командира, на чолі з чотовим Островерхом, вістун Тетяна записала у звіті: «Радій, Україно, що маєш таких славних героїв!» Також майор Хрін-Стебельський не зражувався підлими нападами на ОУН—УПА різних людей українського походження, бо сам знав їх давніше під польською і німецькою окупацією, які «за кусень гнилої ковбаси» служили окупантам, включно до братовбивства.

Командир Хрін мужньо і по-лицарськи витримав у своїй присязі, зложеної при вступі до Організації Українських Націоналістів: «Здобудеш українську державу, або згинеш у боротьбі за неї!» Він знав завіт Ісуса Христа: «Ніхто більшої любови не має, як той, хто своє життя віддає за своїх ближніх».

ЗАРИСОВУЄТЬСЯ НОВА ХВИЛЯ РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ

18-го серпня 1982 р. у львівській газеті «Вільна Україна» появилася довша стаття, підписана довголітнім співробітником КГБ М. Тороповським п. з. «Антонів і Клеопатра», яка спрямована проти українських патріотів та їхніх родин в Україні, щоб при помочі завуальованих провокацій, надутих фальсифікацій і перекручених фактів публічно очорнити та морально підірвати їх авторитет і таким чином підготувати ґрунт до дальших репресій вказаних осіб.

На жертви ненаситному московському молохові підібрано визначних українських патріотів та їхні родини, на яких кагебіст зводить різнородні наклепи і тим самим дає вказівку іншим вислужникам, щоб їм утруднювали влаштуватися на працю, одержати квартиру, а інших перестерігає, щоб з такими не входили в дружні контакти та ізолювали їх від суспільства, як «дисидентів», які ступили «на український націоналістичний буржуазний шлях антирадянщини» тощо. Водночас з цим Тороповський сугерує репресивним органам за якими статтями КК УССР їх треба піддати репресіям, обвинувачувати та остаточно судити. Це стара і випробувана тактика КГБ.

На тій основі кагебіст Тороповський по черзі вичисляє та обвинувачує таких патріотів:

Антонів-Красівську Олену Тимофіївну зі Львова, оскаржує за «спекуляцію», яка проявлялася в тому, що вона від рідних чи близьких із закордону одержувала посилки, якими іноді ділилася з іншими потребуючими допомоги, а отриманий нею килим від туристів з Канади опинився в храмі св. Юра. Далі обтяжує Олену тим, що свого часу її прізвище згадала радіостанція «Свобода». Відтак, що під час обшуку в жителя Москви Сергія Ходоровича органи прокуратури вилучили записки, які, мовляв, «свідчать», що Олена Антонів протягом кількох років одержувала гроші з «Фонду Солженіцина» для розподілу допомоги таким репресованим, як Катерина Зарицька, дружина Івана Геля — Марія-Катерина Мандрик, Михайло Осадчий, сім'я Січків, Василь Стрільців, Ірина Зисельс. Навіть з опису Тороповського видно ясно, що ця допомога була дуже мізерна, бо за кілька років вона всього-на-всього виносила разом на суму біля три тисячі карбованців для ряду осіб, зглядно родин, яку кагебіст називає «грошовою допомогою для ворожої діяльності», але не наводить прикладу в чому проявлялася ця «ворожа діяльність».

Це теж є пересторогою для інших, що «Фонд Солженіцина», який КГБ називає «фондом чужих розвідок» наче б служив для того, щоб одержана з нього навіть мініятюрна сума послужила за акт абвинувачення особи в «пов'язанні з чужими розвідками», поминаючи те, що цей фонд походить зі світових гонорарів за книжку «Архіпеляг Ґулаг».

Поїздку Олени Антонів-Красівської, щоб відвідати свого чоловіка на засланні Тороповський цинічно називає «відпочинковим вояжем в інший кінець країни» (СССР), як обтяжуючим потягненням. Обвинувачує теж за те, що вона розійшлася з першим чоловіком Вячес-

лавом Чорноволом, а після кількох років одружилася із Зіновієм Красівським, але промовчує той факт, що в тій затії головним злочинцем було КГБ, яке через своїх агентів перед Вячеславом робило фальшиві доноси на Олену, а перед Оленою на Вячеслава. Аджеж знаємо з численних документів самвидаву, що КГБ — цю злочинну тактику примінює до кожного подружжя репресованих патріотів. Цю злочинну картину органів КГБ детально висвітлила Оксана Мешко в своїх спогадах, бо сама боляче пережила подібну родинну трагедію. Про звироднілість системи в тій царині свідчить також сама підсоветська статистика, яка подає, що в країні річно сотні тисяч розводиться молодих подруж...

Як з пашквілю Тороповського виходить, що 18-літнього сина Тараса теж посилено переслідують, а за його національні почування звинувачують його маму, себто Олену Антонів.

У висліді тих наклепів і цькувань органи КГБ вже заарештували Олену Антонів-Красівську і держать у Львівській тюрмі під інтенсивним слідством.

Антонів-Красівська Олена Тимофіївна, нар. 17.11. 1937 р. в м. Бібрка в свідомій українській родині, яка весь час зазнавала репресій. Після закінчення Львівського медичного інституту працювала лікаркою-фтизіятром. Від першого подружжя з Вячеславом Чорноволом мала сина Тараса, який весь час жив біля неї. Олену постійно цькували і переслідували. Це в 1977 р. «Львовская правда» робила на неї наклепи у висліді чого вона була звільнена з праці. Після одруження з довголітнім політв'язнем З. Красівським, який тоді жив у м. Моршин, звідки ранком 12.3. 1980 р. мав переїхати до Львова на квартиру жінки Олени, але того дня вона його недочекалася, — бо перед самим виїздом КГБ заарештувало хоровитого З. Красівського і без суду запроторили на заслання, де він карається донині. У висліді того Олена знову залишилася сама, вдержуючи сина та доглядаючи хворого старенького батька, який помер в березні 1982 р., а перед тим померла мати її чоловіка. Ще не відійшла туга за рідними, як органи КГБ посилюють нагінку та переслідування її і сина, часто в квартирі переводять обшуки, а врешті арештують невинну жінку тільки за те, що любила свій нарід і готова була чим могла допомогти хворим і потребуючим як лікарка.

Зарицька-Сорока Катерина Миронівна звинувачена Тороповським як «кадрова націоналістка, яка тривалий час працювала під безпосереднім керівництвом С. Бандери. Брала участь у підготовці і здійсненні убивства міністра польського буржуазного уряду Перацького. 1941-1946 рр. вона була членом Крайового Проводу ОУН і однією з найближчих осіб до Головнокомандувача УПА — Романа Шухевича, генерала Тараса Чупринки, виконувала його особливо секретні доручення, за що відбула покарання. Вона теж була на списку допомоги з «фонду Солженіцина» — затята українська націоналістка...». Отакі обвинувачення видвигає звироднілий кагебіст проти К. Зарицької, включно з замахом на буржуазного польського міністра внутрішніх справ, але промовчує те, що Перацький був послідовним колонізатором і погромником українського національного життя на ЗУЗ. З того бачимо

що коли Москві треба, то вона українських патріотів буде оскаржувати навіть за визвольну боротьбу проти капіталістичних поневолювачів. Одночасно це повинно бути пересторогою для тих, які нині слухають поради і покладають надію на московську допомогу, бо за їхню визвольну боротьбу навіть проти інших поневолювачів завтра Москва може їх також обвинувачувати, якщо це буде потрібне для інтересу російської імперії, бо тоді вона забуває за поневолених капіталістами і буржуазією, за «гнаних і голодних»...

Як з цієї статті видно, що тов. Тороповський добре обізнаний з усіма справами та ситуаціями і свідомо вибілює, або промовчує злочинні акти системи московського імперіального тероризму над українським народом. Дуже багато говорить на основі зфабрикованих кагебістами обвинувачень про Катерину Зарицьку і Гол. Командира УПА ген. Романа Шухевича, але зовсім промовчує такі факти, що чоловік Зарицької, провідний член ОУН інж. Михайло Сороча під терором загинув у московських концтаборах в 1971 р., а КГБ навіть не дозволило перевезти його тіло на вічний спочинок в Україну. Також затаює перед народом те, що КГБ тайком в невідоме місце вивезло тіло вправшого в геройській боротьбі на полі слави ген. Романа Шухевича, а його малолітнього сина Юрія Шухевича, за винятком малих перерв, від 1948 р. тероризують в місцях ув'язнення аж донині тільки за те, що він народився від батька командира УПА і Голови Проводу ОУН в Україні. Останньо при допомозі медицини Юрія довели до осліплення та інших недуг, як язви шлунка тощо. Катерина Зарицька теж, коли врахувати її перше ув'язнення, каралась в московських тюрмах і концтаборах майже 27 років, тривало по-нелюдськи була тортурована, перебувала в ізоляції, де стратила здоров'я, а після звільнення її заборонили вернутися до свого рідного Львова, до своїх рідних, крім цього весь час переслідувана. Тепер її загрожують повним арештом і то на схилі її віку, Зарицька має 69 років. Саме за такі злочини, а їх можна навести сотні тисяч, повинні бути поставлені під міжнародний суд московські окупантські злочинці в Україні та їхні виступники, про що Тороповський також знає...

Гель Марія Йосипівна, дружина відомого українського патріота Геля Івана Андрійовича, дотепер всього разом засудженого на 18 років каторги і як з усього виходить, що проти нього готують чергову справу. Її постійно переслідують, а тепер обвинувачують за те, що є дружиною довголітнього політв'язня Івана Геля. Адже у вищезгаданій статті Тороповський звинувачує Івана Геля за те, що він виховувався в українському націоналістичному дусі під впливом таких одиниць, як Зарицькі. Далі за те, що брат мами Івана Геля Зіновій Тершаковець був відданим патріотом України, за волю якої боровся, був відомим командиром УПА-Захід, та провідником ОУН Львівського краю, який загинув геройською смертю в боротьбі з російськими окупантами в листопаді 1948 р. біля с. Любень Малий на Львівщині. Також за батька Геля, як бандерівського активіста, який за це довгі роки карався в московських концтаборах і був звільнений щойно тоді, коли дні його життя вже були почислені. З усіх тих описів видно, що Тороповський має доступ до всіх архівів КГБ та судових актів, а це вже говорить само за себе, яке він займає становище в органах КГБ.

На основі тих зфабрикованих актів, він оскаржує Івана Геля за те, що займався організаційною націоналістичною діяльністю, скерованою на підлив советської влади, розмножував і розповсюджував зловорожі матеріали проти советської держави та її суспільного ладу, подавав у викривленому вигляді національну політику комуністичної партії... Ці матеріали потай переправляв у ЗСА, де використовувалися закордонними оунівськими центрами, публікувалися в бандерівських періодиках «Гомін України», «Шлях Перемоги» та в журналі «Визвольний Шлях» і передавалися радіостанцією «Свобода»... За це Гель був два рази суджений. Точніше сказати, що Геля судили за українську національну правду. Бо хіба це можна назвати «викривленням національної політики комуністичної партії», коли Москва намагається тотально зрусіфікувати та поглинути українську націю, по-варварськи нищить українську культуру, історичні пам'ятники, масово вивозить українську молодь з України в глиб імперії, а на її місце привозить росіян, за найменший національний прояв жорстоко переслідує та підступно вбиває українських патріотів і т.п. Невже ж того всього Тороповський не бачить і не знає? Знає він дуже добре, а також знає і це, що він є зрадником українського народу, хоч їсть його хліб та ходить по його землі, а водночас за це віддячується зрадницькою роботою для поневолювачів українського народу. Нині він вислугується Москві, при зміні ситуації завтра може вислугуватися комусь іншому, як знаємо з минулого, бо це вже така вдача огидних зрадників свого народу.

Мандрик Катерину Тороповський теж поставив на чорну листу, щоб піддати нещасну вдову репресіям, але покищо не подає «конкретного обвинувачення», мабуть, КГБ ще не встигло закінчити своїх фабрикацій до її справи. Зі статті виходить, що це дружина Мандрика Івана, члена підпільної організації «Українського національного фронту» (УНФ), розкритої в 1979 р. на Івано-Франківщині. Одного із членів УНФ — Крайника Миколу засудили на 10 років суворого ув'язнення та декілька років заслання, а Мандрика Івана КГБ підступно замордувало і змасакровано викинуло через вікно з високоповерхнього будинку. Тепер репресивні органи додатково готують «справу» проти Катерини Мандрик, дружини покійного за те, що, мовляв, одержувала допомогу з «фонду Солженіцица».

Осадчий Михайло Григорович, нар. 1936 р. на Сумщині, працював викладачем у Львівському університеті, одружений, батько дітей. Від 1965-1968 рр. карався в концтаборах за «антисовєтську агітацію і пропаганду». В 1972 р. був засуджений вдруге під тим самим закидом на 7 років ув'язнення і 3 роки заслання. В своїм есеї «Більмо» теж висвітлює усі ходи підступності і фальшиві московських органів КГБ і їхніх судів, чого йому не можуть забути і простити. Ще в 1980 р. на засланні М. Осадчому погрожували за те, що домагався виїзду за кордон. Тепер бачимо, що його знову Тороповський звинувачує за старі гріхи, у висліді чого Осадчого можуть кожночасно знову заарештувати і під видуманими претенстами, що не покаявся, засудити. На те вистачить будь-яке обвинувачення.

Сім'я Січків з Івано-Франківщини фактично дотепер поголовно була репресована. Тут слід відмітити, що Січко Петро Васильович,

нар. 1926 р., має вищу освіту і його дружина Стефанія з роду Петраш, ще в 1950-их роках обидвоє каралися по 10 років у концтаборах під закидом приналежності до українського визвольного руху. Після звільнення весь час були переслідвані. Згодом їхніх синів Василя і Володимира виключили з Київського університету за національні переконання. В 1979 р. КГБ знову заарештувало Петра і його сина Василя та засудили їх по 3 роки концтаборів. В 1980 р. заарештували молодшого сина Володимира за те, що відмовився стати кагебістським донощиком на свою рідну сім'ю і теж засудили на 3 роки ув'язнення. В хаті залишилася ще жінка Петра Стефанія і дочка Оксана, яких адміністративним порядком цілий час шантажують і їм погрожують. Тепер агент КГБ Тороповський домагається, щоб їх теж піддали жорстоким репресіям, як таких, що є на списку допомоги з «Фонду Солженіцина», а для Петра Січка та його синів вже підготовляє «нову справу».

Стрільців Василь Степанович, нар. 1929 р., викладач англійської мови в Інституті на Івано-Франківщині. Вперше був заарештований в 1944 р., коли мав 15 років і засуджений на 10 років ув'язнення і 3 роки заслання за причетність до українського визвольного руху. Його рідний брат Павло теж карався в концтаборах. Після звільнення Василя далі переслідували часто кагебісти, часто кагебісти на його квартирі робили обшуки, карали по кілька місяців ув'язненням, то за участь у страйку, то за інші зфабриковані провини. Відтак звільнили його з праці, а в 1979 році поновно засудили на 2 роки концтаборів. Тепер як виходить з пасквілю Тороповського, що в лабораторії КГБ для Василя Стрільціва фабрикують нове оскарження.

Ці, нові, терористичні методи КГБ подумані на те, щоб ні один український національний патріот не міг спокійно і бодай відносно на волі жити. Останніми роками, майже поголовно всіх українських політв'язнів після звільнення, або напередодні звільнення поновно судять. Наприклад, поета Василя Стуса, який відбув 8-літнє покарання, після кількох місяців на волі знову заарештували і засудили на додаткових 10 років ув'язнення і 5 років заслання. Інженер Богдан Чуйко був поновно заарештований в 1980 р. на засланні і додатково засуджений на 6 років концтаборів суворого режиму. Це вже третій з черги засуд. Перший раз його засудили в 1944 році на 10 років каторги. В 1972 р. вдруге засуджений на 15 років ув'язнення, а тепер на додаткових 6 років, тим самим йому призначено вмирати в концтаборі. І кожному знаходять янусь видуману причину. Стуса судили за здоганду «агітацію і пропаганду», Чуйка за те, що одержав старечу пенсію і т.д. В 1980 р. напередодні відбутого дотепер 11-річного засуду журналіста Вячеслава Чорновола знову засудили на 5 років таборів суворого режиму за зфабриковане органами КГБ намагання «згвалтування». Гандзюк Володимир відбув біля 25 років каторги в концтаборах, після короткого перебування на волі в 1981 р. його знову заарештовано і під видуманим закидом «хуліганства» засуджено на 3 роки концтаборів суворого режиму. Лінар Плахотнюк Микола дотепер карався 10 років у психлікарнях, після звільнення перебув кілька місяців на «волі» і в 1982 р. його знову заарештували і засудили на

4 роки ув'язнення під закидом, що живе в неприписаному місці, порушує вуличний спокій і т.п.

В 1980 р. два дні до закінчення терміну ув'язнення історика мистецтва Василя Барладяну перевезли до слідчої тюрми, а відтак засудили на додаткових 3 роки концтаборів під закидом, що організував семінари з мистецтва для в'язнів. Подібна доля стрінула таких українських патріотів, як поет Василь Розлуцький, філолог Василь Овсієнко, Любомир Старосольський, інж. Григорій Приходько і десятки інших.

В тих пляхах Москва змагає до того, щоб ні один відомий український патріот не опинився на волі живий, його підступно мають знищити агенти КГБ, як Аллу Горську, Євгена Іванціва, Володимира Івасюка, Михайла Мельника, Анатолія Кривохижу і сотні інших, або має загинути в концтаборі, як сл.п. патріоти Михайло Сороча, Андрій Турик, Константин Луц і тисячі інших відомих і невідомих нам, або випускають їх на волю тоді, коли впевнилися, що даний патріот незабаром помре. Напр. Микола Кончаківський помер на другий день після звільнення з концтабору, Михайло Дяк коротко прожив після звільнення з ув'язнення, Михайло Жураківський був звільнений тоді, коли вже кашляв кров'ю і після 5 місяців помер. Подібних прикладів можна навести багато більше. Тривожні вістки надходять, що КГБ вилінує Юрка Шухевича, Івана Світличного, Оксану Мешко та ряд інших в місцях ізоляції.

Коли до вищесказаного додамо ще такі факти російського тероризму в Україні, як недавно засуджених патріотів Василя Мазурака з Івано-Франківщини на 15 років каторги, Володимира Андрушка з Тернопільщини на 10 років позбавлення волі, а перед тим ряд інших, тероризування сина о. Василя Романюка Тараса, сина Бориса Антоненка-Давидовича Євгена, вчителя Семенишина, масові обшуки по домах і переслідування всіх відомих патріотів і їхніх родин, наступ на Українську Церкву і взагалі все, що тільки має закраску українського національного буття, то можемо собі виробити досить ясну картину сьогоденного положення в Україні.

Стаття кагебіста Тороповського заповідає нову хвилю арештів і судів всіх тих патріотів в Україні, які в різному часі та в різних обставинах мали нещастя попасти до списків КГБ як свідомі українці. Чи вона є сигналом до чергового протиукраїнського погрому, підготовлюваного московською владою під прикриттям боротьби проти «українського буржуазного націоналізму»? Кагебіст Тороповський підказує, що така небезпека існує.

уцс

ЮРКО ШУХЕВИЧ
З СИННОМ РОМА-
НОМ, КОЛИ КО-
РОТКО БУВ НА
ВОЛІ

ОСЛІПЛЕННЯ ЮРКА ШУХЕВИЧА

Після перебування в ленінградській лікарні, де Юрій ШУХЕВИЧ пройшов тяжку операцію очей, його відвезли на місце заслання. Тепер стала відома страшна істина, яку Москва намагається заховати перед цілим світом: Юрій Шухевич цілком осліп. Для людини, яка так тонко відчуває красу й для якої багато важить книжка, не бачити — велика трагедія!

Ми знаємо, що від Москви ласки не сподіватися, але такого варварства — осліпити невинну людину довгорічним поневірянням по тюрмах і концтаборах, поганими операціями в умовах ув'язнення — це вершок московсько-большевицького «гуманізму». На вістку про осліплення Ю. Шухевича Святослав Караванський у листі до американських чинників твердить, що Юрій Шухевич осліп у висліді якоїсь операції ще під час ув'язнення в Чистопольській тюрмі в Татарській АССР. Там на одному побаченні він не впізнав уже своєї рідної матері, такий у нього був уже поганий зір.

Стривожений цією брутальною вісткою, голова Проводу ОУН Ярослав Стецько вислав телеграми протесту до президента ЗСА Р. Реґена до голови Комісії закордонних справ Палати репрезентантів ЗСА К. Заблоцького і до голови сенатської комісії закордонних зв'язків ЗСА Ч. Персі. Від президента ЗСА Р. Реґена вже отримано позитивну відповідь щодо заходів на порятунок життя Юрія Шухевича.

Відомо, що різні громадські організації та визначні особистості в ЗСА, Канаді, Австралії та Німеччині роблять серйозні заходи для негайного звільнення Юрія Шухевича й виїзду його з родиною на Захід.

Тепер потрібно ще більше посилити ці заходи й збудити громадськість вільного світу, щоб вона висловила своє обурення з приводу безмежної московської жорстокости.

Якраз у 40-річчя УПА українська громада в діаспорі повинна доложити всі зусилля для вирвання Юрія Шухевича з московських пазурів на лікування на Заході, бо на засланні нелюдські каторжники його скоро домучать.

ЗАСУДИЛИ

ВОЛОДИМИРА

АНДРУШКА

(УЦІС) з України наспіла вістка, що недавно Тернопільський обласний суд засудив за «антисоветську діяльність» Володимира Васильовича Андрушка на 10 років позбавлення волі.

Володимир Андрушко народився в селі Саджавна на Івано-Франківщині, закінчив вищий учбовий заклад, після чого працював водним інженером. Як національно свідомий українець в 1960-их роках вперше був заарештований за «антисоветську агітацію і пропаганду» та засуджений на 5 років концтаборів. Карався в Мордовських лагерах разом з Левком Лук'яненком та іншими патріотами, репресованими в 60-их роках.

Після звільнення працював викладачем української мови в Буданівському педучилищі на Тернопільщині. Стало був переслідований, КГБ постійно перестерігало всіх, хто тільки мав будь-які товариські відносини з Володимиром Андрушком. Тому Андрушко жив у невідрадних обставинах, часто навіть не міг найти квартири, бо люди боялися. Однак і цього було замало для окупантських російських органів терору і його вдруге арештують та безпідставно засуджують на 10 років каторги.

Степан Говерля

ДИСИДЕНТСТВО

ДЕЯНІ ЗАВВАГИ ДО СУСПІЛЬНОГО ЯВИЩА

(До серії «Політичні лекції для української молоді»)

4

Розвиток продуктивних сил — об'єктивніший процес, а його темпи — це сукупність факторів та впливів суб'єктивних воель, дією яких еволюційний рух можна прискорити, пригальмувати або зупинити чи відкинути назад. Потреба зміни, перегляд позицій вимагають і зміни ставлення до деяких фундаментальних цінностей. Цього не відбулося. Звідси поміркованість росіян: у кожну історичну добу фактор збереження імперії та її розширення домінував над усіма іншими й диктував свою волю. Неподільність імперії — основа основ, а демократичний устрій, духовний розквіт нації, актуалізація її економічної структури — другорядні, беззастережно підпорядковані першому. Отже, навіть реалізувавши запрограмовані цілі, росіяни знову опиняться у хвості світового прогресу, як під оглядом політичної системи, так і економічної побудови, тобто при збереженні традиційного російського імперського механізму насильства, пригнічення і визиску націй, збережеться й екстенсивно бюрократичний спосіб господарювання. Тому на тлі зазіхань комуністичної диктатури на завоювання світу, половинчастість демократичних вимог російської опозиції за серйознішого випробування може виявитися не тільки схваленням імперської політики, а й поштовхом до необ'ємної (?) війни, до ще одної катастрофи на кшталт тієї, якою став для Росії і для нас 1917 рік і наступні десятиріччя. В тодішній політичній ситуації суб'єктивна воля купки людей здобула перемогу і над потужними демократичними силами і над об'єктивними тенденціями поступального розвитку економіки на основі вільної ініціативи. Ленін, утвердивши комунізм, відкинув Росію в духовному, демократичному, культурному розвитку на сторіччя назад. Сталін з усім тим, що вміщає поняття «сталінщина», як суспільна практика — це на сторіччя. Проте повністю списувати результати катастрофи на купку людей і вважати, що комуністична диктатура з її справжнім, в своїй глибинній сутності незмінним обличчям — сталінщина — історична випадковість, означало б помилятися. Помилатись свідомо чи несвідомо. Комунізм як суспільна практика — це без сумніву плід російської душі.

В наслідок історичного нарощування території імперії шляхом загарбницьких війн, росіяни селекціонували як природну національну рису смак до експансії та привласнення чужих територій. А війни та анексії знову ж таки були виявом агресивного характеру росіянина, його запрограмованості на «здобич», тобто грабунок та насильство. Тож

комуністична диктатура стала логічним, природним витвором російського духу, конденсатором його імперських стремлень. Ленінізм і сталінщина — це також втілення азійського психіко-біологічного прапервня росіянина, що виявляється в обожнюванні сил та влади, в неконтрольованому й безмежному самоутвердженні сильного над слабким, у внутрішній потребі кожного росіянина — зламати волю іншого, принизити його гідність, підкреслити його нижчість, беззахисність і в той же час — в абсолютній безмовності слабого перед свавіллям сильного, в схиланні перед можновладцем, заданості до покірливого сприймання долі, до конформізму. Саме звідси випливає наявність колосального перепаду психологічних амплітуд в одній особі: від презирства до етичних норм, закону та їх «зайвості», бо «Я» — сильний, до ще більшого презирства та «зайвості» цих категорій, бо «Я» слабкий, абсолютно беззахисний. «Ты — червь, захочу — раздавлю, захочу — помилую» — так на кожному щаблі «знизу — вверх», так і «зверху — вниз». Аналогією є і державний механізм: декорації європейські, сутність — азійська деспотія.

Разом з тим у сильному російському характері закладено не тільки глибинну біологічну потребу утвердитись будь-якою ціною або стати повністю підпорядкованим, підкореним зверхникові — в ньому закладено й подвижницьку самовідданість, жертвовність ідеалові, яким би він не був. Звідси фанатична самовиявленість на шляху до реалізації мети. Будь-якою ціною! Хай, наприклад, через мільйони комуністичних жертв чи злочинного поглинання націй. В російському типі домінує зоологічна нетерпимість до інакдумства, до чийсь незалежності. Консерватизм, закостеніле дотримування догм і безпринципний прагматизм пристосовництво визначають поведінку росіянина як у побуті, так і в критичних ситуаціях. Сукупність тих ознак дає те, що маси безоглядно підпорядковуються владі, а влада за відсутності зрівноважуючих її факторів розбухає, узурпує права народу й перетворюється в абсолютну. Абсолютизм поміщика, городничого губернатора, царя з одного боку, і схилання, обожнювання масами цих постатей з другого — споконвічний і самобутній спосіб російського суспільного буття. Тож ленінізм і сталінізм з'явилися на готованому ґрунті. Вони — закономірний і природний продукт національного характеру росіян.

Разом з тим, саме завдяки цьому характерові, російська опозиція жила і в роки найчорнішої сталінської реакції. А вже з середини 50-тих років російське демократичне відродження знову набирає форм відкрито проявлених протестів, охоплює щораз ширше коло людей і, ще найсуттєвіше, мобілізує еліту до активної опозиційної діяльності. У час правління Хрущова з його викриванням практики сталінщини, амністією політв'язнів та частковими реформами, а також в наслідок науково-технічної революції, вплив якої на суспільне життя ставав дедалі відчутнішим, в імперії витворилась нова суспільна ситуація, що стала хоча й слабким, а все ж живильним середовищем для розвитку опозиційних сил. Почався процес нагромадження енергії, пошуки найоптимальніших методів праці в умовах комунізму та шляхів свободи. Брежневщина вже не спромоглася умертвити стремління до демократії, дарма, що зробила все, аби зупинити поступальний рух опозиції.

Успадковані імперські погляди на національне питання в російському

дисидентському середовищі такі тверді, що не зазнають помітної еволюції. Власне саму потребу «демократизації суспільства» вони сприймають з висоти становища панівної великодержавної нації: як, модернізуючи форми колоніального становища поневолених народів, знову затримати процес деколонізації ще на десятиріччя. Для нас же — за сьгоднішніх темпів русифікації та тотального етноциду — кожне десятиліття — це по суті справи питання життя і смерті нації. Тому, вступаючи в боротьбу, українська молодь навіть під час своїх перших кроків не має права жити в атмосфері політичних ілюзій, а пам'ятати, що односторонність демократичних запитів, намагання зберегти імперське *status quo* — це історично спадкоємна специфіка російських суспільних рухів і що ця «специфіка» є нездоланним бар'єром несумісності двох чужорідних організмів. В цій односторонності їхня слабкість, як демократів і разом з тим прояв національної неповноцінності: спрацьовує страх за втрату статусу супердержави, за неспроможність нормального функціонування однонаціонального організму, за стан його духовного та інтелектуального потенціалу без донорських впливів висмоктаної елітарної крові з колоніальних народів.

Слід підкреслити, що незначний поступ у поглядах на вирішення національного питання в середовищі російських дисидентів — це, насамперед, результат впливу багатьох визначних єврейських індивідуальностей на розвиток руху в цілому, на його напрями з урахуванням вимог часу і, звичайно, потреб безпосередньо єврейського населення імперії, права й можливості якого гранично обмежили ще в 50-их — на початку 60-их років, а з їх другої половини політиці антисемітизму Москви — з мотивів внутрішньої ситуації (євреї — це двигун руху) і окрім того, реалізуючи свої стратегічні імперські цілі на Близькому Сході — надав відверто цинічних форм пропаганди юдофобства та грубої дискримінації в усіх ланках суспільного буття. Відповідно на цю політику й стала широка включеність євреїв в російське дисидентство — рух, що власне значною мірою саме єврейству завдячує потужним ростом, резонансом, підтримкою світової громадськості, формуванням ідейних напрямків та їх якісною еволюцією.

Проблему прав людини поставлено в основу дисидентського руху. Вона стала його стратегічним завданням, ледь не кінцевою метою росіян. Для решти імперських народів вона, як одне із відгалужень «дерева цілей» — задача, безперечно, дуже висока і заслуговує самовідданості. Важливо однак, щоб формулювання цього стратегічного завдання, як універсальної кінцевої мети, піднесенням його до всеосяжності «дерева цілей» усіх націй імперії, значна частина російських опозиційних сил не намагалася закрити «цілого лісу цілей завдань», як від самої себе, так і від Національно-визвольних рухів поневолених народів, а також світової громадськості. Йдеться про те, щоб ключова проблема прав людини не була перетворена в суту російському душі в ширму, яка вигідно затуляє собою ще одну фундаментальну ціль — проблему визволення поневолених народів з колоніального ярма, їхнє священне право на самовизначення, суверенітет, державність.

Для нас, українців, саме ця мета освячена традиційними стремліннями

нями та мільйонами мучеників, що полягли за волю України. Ми не маємо права повторювати колись уже допущених і спростованих лиховісною історичною драмою (зокрема наймовірно трагічним півсторіччям ХХ віку) помилкових тез про пріоритет соціального та демократичного начал над національним. Про гармонію цієї триєдності не завжди піклуються й великі суверенні держави. Для нас же самовизначення, суверенітет, державність — понад усе! Саме так повинно стояти питання!

Демократичного окупанта загалом не буває в природі, а доля України трагічна подвійно: нація в рабстві і в рабстві найжорстокішого в світі окупанта, що нещадно винищує нашу культуру й тотально розправляється з устремліннями як до державности, так і до соціальної свободи та демократії. З цього погляду драматичною маємо вважати таку «особливість» українського руху: зарубіжні радіостанції подають статистику на підставі аналізу документів українського самвидаву, що із 100 відсотків матеріалів, які потрапляють за кордон, 70% присвячені тематиці з питань прав людини і лише 30% порушують проблему національну. Разючі їх драматичністю цифри! Подібне становище пояснюється низкою причин, одна з них — результат русифікаторських зусиль окупанта, доказ того, що його погромницькі заходи спрямовані насамперед проти сил нашого Національно-визвольного руху. Але це водночас і показник рівня політичного мислення значної частини учасників руху! Й хоча аналогічна ситуація існує не тільки в Україні, вона є свідченням обмежености національних вимог усього імперського дисиденства, що в останні роки йде у фарватері російського.

Захист прав людини — пенуча проблема дня й вона притягає до себе людей, наче метеликів до світла, абсолютна більшість яких — самовіддані патріоти іготові присвятити себе діяльності в силах руху, проте не знають з чого почати, чим займатися, які завдання вирішувати. Але знають виняткову популярність правозахисної тематики в російськомовних радіопересиланнях (їх в Україні менше глушать), тож починають розвінчувати тоталітаризм і порушування ним прав людини. Порушування, що зустрічаються на кожному кроці, бо комуністичний режим аж загруз у злочинах проти людини: вони буквально горами нагромаджені у сфері творчости, свободи думки, ісповідань віри, соціальних ланках життя і т. п. Захист цих прав — шляхетна сфера праці. А сьогодні вона ще й популярна й, сказати б, вдячна. Така діяльність створює видимість результатів у наслідок транслявання через радіо частини документів з цієї тематики: до неї, як до першого «зла», «терпиміше» ставиться імперський режим, вона дає резонанс на Заході, породжує певність захисту міжнародною громадськістю репресованих і отже притягує до своїх рядів більше нових людей — часто за рахунок прямих чи потенціальних учасників українського руху. Права людини — одна з найвищих і болісних цінностей нашої доби і праця задля її захисту вкрай потрібна. Має, проте, видаватися нам не метою, а лиш однією з задач і, як правило, в поєднанні з національною проблематикою — колоніальним статусом України і необхідністю виходу з цього становища.

В сумній статистиці, що її подала «Німецька Хвиля», є ще один аспект. Полишмо окреслені нею реальності й об'єктивність (об'єктивність

тільки для Заходу!) пануючих там співвідношень тематики документів, в дійсності картина не відбиває справжнього життя України, не є адекватним еквівалентом рівня та зрілості української політичної думки, не є пропорційним відтворенням наших визвольних потуг. Доставлені на Захід матеріали — лиш видима частина (...). І не тільки тому, що велика кількість матеріалів українського самвидаву твориться й шириться серед людей, які не мають змоги передати їх на Захід — в Україні живуть в «катакомбах» численні стихійні сили Опору, осередки яких складаються з різної кількості осіб і вони зовсім не виходять «на поверхню». Тобто, проводячи доволі активно нелегально працю серед населення, ці сили не заявляють про себе відкрито і не мають зв'язків як між групами, так із Заходом. Широкої авдиторії вони не здобувають, але ведуть потрібну виховну й пропагандивну роботу, що приносить відповідні результати. Саме ці групи після розкриття постачають до Руху своїх найкращих людей. З них, наприклад, прийшли Красівський, Лук'яненко, Здоровий, Литвин, Лісовий, Овсієнко, Попадюк та багато інших. Це одне. Друге, існують неспростовні факти свідомого «поліпшення» згаданих статистичних показників московськими дисидентами. (Прикладом, годі сказати, чи оці нотатки потрапляють за кордон, якщо будуть туди спрямовні через Москву). Можливість контролювання поштових зв'язків дозволяє робити це без особливих труднощів та будь-якої відповідальності — хоча б моральної. Тож матеріали, що торкаються тільки порушень прав людини комуністичним режимом, але не викривають його як російський імперський механізм — такі матеріали «проходять цензуру», передаються по пошті й потрапляють на Захід. Зате Самвидав, просякнутий національною ідеєю, документи самого конструктивного політичного характеру — меморандуми, звернення, пропозиції, групові та індивідуальні заяви, матеріали антиімперського (антиросійського) звучання виявляються «небажаними», осідають на пунктах зв'язку і... «губляться», або в кращому випадку з великим запізненням, уже втративши своє актуальне значення, повертаються власникам. Для повнішого розуміння ситуації, її «онаочнення» варта уваги ще така ілюстрація. У тюрмах і концтаборах часто виникають потреби в документах, відповідної до ситуації дня тематики й міжнародного призначення. Українці, євреї, литовці, вірмени та інші підписують їх. Та коли в такому документі є, наприклад, термін «російський імперіалізм», «деспотична чи підступна Москва», «ліквідація імперської структури» і т.ін., під таким документом росіяни, як правило, не ставлять своїх підписів.

Ось чому об'єктивна статистика на Заході не відповідає дійсному станові цього явища в Україні. (Ось чого налагоджена система самостійних зв'язків потрібна нам як повітря!) Ці два конкретні факти до кінця розкривають «особливості та специфіку» — і дуже суттєво: — Українського національно-визвольного руху з одного боку і російського дисидентства — з другого, становище та можливості нації панівної та нації поневоленої.

Таким чином Національно-визвольний рух поневолених народів і російський Правозахисний є не тільки двома паралельними, історично складеними напрямками загально демократичного процесу, що сьогодні знову бурхливо розвивається в російській імперії. Вони не тіль-

ни несуть у змісті своєї діяльності специфічно власні й традиційні проблеми, кожна з яких вимагає свого вирішення як і 50 років тому. Вони не тільки йдуть паралельно й солідаризуються в своїй діяльності, допомагають один одному. Вони не тільки переживають розквіт, а й взаємні труднощі, невдачі, розбіжність інтересів, протиріччя, колізії, що обумовлені і національними цілями, і періодом формування та становлення після тотального винищення демократичних сил в 30-40 роки, і відповідним рівнем зрілості сьогоднішніх демократичних сил, покищо не масовою активною участю свого населення в усіх процесах Демократичного Відродження, і імперським статусом та національним характером росіян і видно слабкою моральною підтримкою, а по суті ігнорування Заходом національних проблем російської імперії, незнанням та нерозумінням її внутрішньої ситуації, тобто дотеперішньої байдужості Заходу до такого потужного фактору, який здатен змінити баланс не на користь імперії. Це об'єктивні труднощі. Їх не слід замовчувати. Про них ми мусимо говорити і навчитися розв'язувати їх, керуючись тими принципами, які покладено в основу нашої мети: суверенітет, демократизм, справедливість. Інакше ще довго не виберемось з початкуючого, неорганізованого методу елементарного інакодумства, що в масі своїй інертне, а його активна частина ставить лиш льокальні задачі, вирішує маломаштабні проблеми, потопає у взаємних протиріччях і через терор та власні протиріччя неспроможна поставити й вирішувати фундаментальні питання — питання про організацію та владу.

*

Сьогодні на тлі суцільної, проте пасивної опозиційності бути активним дисидентом — не тільки готовність до подвижництва та страждань. Це насамперед висока честь. А для нас, українців, рабів ХХ століття, — це священний обов'язок і подвійна честь — право на ім'я НАЦІОНАЛІСТА. Лише воно наділяє всеосяжною відповідальністю за долю нації, стає імперативом безнастанних вольових потуг в ім'я України, її свободи й державности.

Найбільш зріла частина українців, що влючилась у боротьбу в 60-70 роки, називає себе не дисидентами, а націоналістами. Позиція шляхетна і абсолютно правильна, хоч об'єктивно — це покоління борців належить до дисидентської доби: націоналізм, окрім одержимості ідеєю, вимагає ще структуральної оформленості. І саме такою, якісно високою національною особливістю українців є постійна націленість до об'єднання в групи, консолідації груп та напрямків у єдину демократично оформлену структуру, що ставить перед собою широкий діяпазон задач і вирішує їх. Саме Національно-визвольний рух України історично найтриваліший, наймасовіший, найбагатший досвідом вчить, що лише структурна оформленість (згідно до вимог часу) дає постійно діючий рух, найпотужнішу, незнищенну і спадкоємну силу з єдиним загальнонаціональним координаційним центром.

**ПОЛК.
ЄВГЕН ПОБІГУЩИЙ-РЕН**

МОЗАЇКА МОЇХ СПОМИНІВ

**ЦІННИЙ ПРИЧИНОК ДО ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА**

Полк. Євген Побігущий-Рен: «Мозаїка Моїх Споминів»; видано накладом Автора й Об'єднанням бувших Вояків Українців у Великій Британії; обкладинка мистця Ростислава Глуква; р.в. 1982, сторін 240; світлин 68. Ціна: у твердій оправі 5,50 фунтів, у м'якій — 5 фунтів.

Тисячі українців різного віку мали нагоду принаймні один раз чути виступ полк. м'р. Євгена Рена-Побігушого. Сотні й тисячі вояків проходили під його керівництвом вишкіл, а опісля сотні й тисячі сумівців слухали його цікавих гутірок, що містили в собі не тільки теоретичне знання, але й багато розповідей з багатої життєвої практики учителя, громадського й політичного діяча, полководця. По всіх країнах Європи та частинно і за океаном розкинені сьогодні учні м'р. Рена. І вони з турботою і жалем висловлювали при кожній нагоді побоювання, що досі не появилася нічого тривалішого з-під пера полк. Рена, з чого могли б скористати ті, що його не мали можливості чути, або покоління, які прийдуть після нас. Це не означає, що м'р. Рен-Побігущий не писав досі нічого. Навпаки, він опублікував десятки і сотні статей, нарисів, лекцій. За його почином та авторській співдії появилася ще у 1953 році історія Дружин Українських Націоналістів. Але дотеперішні його писання розкинуті по різних періодиках, а книжка про ДУН належить до бібліографічних рідкостей.

Нуринь, що ним командував майор Євген Побігуций на вишнolі в Австрії.

Тому з приємністю і задоволенням зустріли ми появу споминів Полковника й Педагога сподіваючись, що знайдемо там багато цікавого про самого автора і про історичні важливі події, в яких брав участь чи їх переживав визначний автор. А пережив він дві світові війни, Визвольні Змагання України, брав активну участь у трьох війнах, а служив у чотирьох арміях. За виїмком УГА, був він у кожній армії здебільшого старшиною-вишкільником. Пережив чимало трагічних хвилин, але також й духового піднесення. «Найрадіснішим днем мого життя був день першого Листопада 1918 року, коли-то я, молодий юнак, вітав проголошення української державности на західньо-українських землях і з гордістю стояв того дня у першій стійці на залізничній стації». — пише у після-слові автор.

На першій сторінці книжки-споминів читаємо присвяту автора: «Мої спомини присвячую дружині Галі, вірній товаришці мого життя, та всьому українському вояцтву, яке боротьбою і своїм життям різьбило історичні скрижалі нашої нації». Про це вояцтво пише автор від першої до останньої сторінки. Про свою особу висловлюється назагал дуже мало. Він більше подивляє українську молодь, що 15-16 літніми юнаками зголошувалися зі шкільної лавки до української армії, до Дружин Українських націоналістів у 1941 році, до Дивізії у 1943 році. Для тієї молоді він працює у післявоєнних роках на еміграції у таборових школах, у літніх вишкільних та відпочинкових таборах СУМ-у, у Християнському Русі та ІМКА. Для вишкільно-виховної праці голосять він у 1954 році до т. зв. відділів МСО (вартівничі сотні при англійській армії) і хоч має десятки років старшинської служби, проходить ще раз твердий рекрутський вишкіл.

Полк. Рен називає свої спомини — споминами-роздумами. Він описує пережиті ним, або знані добре події і факти і ставить зразу запитання: чи все було правильно зроблено, яка наша співдія, чи реакція; він роздумує над причинами і вдач і невдач. Полк. Рен характеризує українського вояка, партизана, борця за визволення. Він цитує також численних авторів, часто мало знаних та не обмежується лише до свого фахового осудження, але узяв до уваги думку й оцінку інших. Наприклад, яскраво видно це в оцінці німецького старшинського складу, що був у Дивізії, як також тих зв'язкових німецьких старшин, які були при ДУН-і. Свої спомини-роздуми закінчує автор словами:

«Завжди вважаючи себе українським вояком, вірним своїй вояцькій присязі залишуся таким вояком до кінця мого життя».

Визначний автор святкував у минулому році вісімдесят'я свого творчого і вірного служіння українській нації. Зрозуміло, що в одній книжці не зміг він описати всього, що варто і конечно було б зафіксувати для історії. Маємо надію, що ці спомини — це не остання книга нашого славного полководця і громадянина. Але це також залежатиме від читачів: як скоро і до скількох з них дійде ця перша цінна праця.

В. Леник

Полк. Євген Побігущий-Рен в оселі Спільни Української Молоді Америки, Елленвіл, ЗСА, 1972 рік.

Ідеологічні Темі

Матеріали й документи з поневоленої України

ПРО «ДЕРЕВО НАЦІОНАЛЬНИХ ЗАДАЧ»

ФІКСАЦІЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ ОКРЕМИХ «ГІЛОК»

Степан Говерля

(До серії «Політичні лекції для української молоді»)

Від Редакції:

В цьому числі «Авангарду» (гляди від ч. 1/160) закінчуємо публікувати одержану від УЦІС працю Степана Говерлі, довголітнього політв'язня і визначного культурного діяча в Україні, п.з. «Дисидентство», яку автор написав для української молоді, виростаючої в московсько-більшевицькій дійсності. В цьому числі нашого журналу друкуємо другу працю цього ж автора із серії «Політичні лекції для української молоді», в якій автор з питомою собі глибиною і ясністю з'ясовує життєву мету української нації на теперішньому етапі її буття, само поняття нації, патос душі української людини і генеральні напрями дальшого розгортання боротьби за УССД.

Цю надзвичайно актуальну працю, яку — як і «Дисидентство» — ми одержали від УЦІС, друкуємо з незначними правопискими корективами та з деяким скороченням. Хоч ця праця написана для молоді в Україні, вона дуже актуальна також для української молоді, народженої поза її межами.

СВЯЩЕННА МЕТА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ — УССД

В українській літературі, що її видає і ширить Національно-визвольний рух України, домінуюче місце посідає тематика захисту прав людини, викриття тоталітаризму як політичної системи, збудованої на насильстві й неспроможності забезпечити політичних прав своїм громадянам. У той же час далеко не визначальною є розробка власне основної, фундаментальної теми українських національних задач як з погляду невідкладних задач потреб дня, так і перспективних задач, що диктуються священною метою нації — *здобуття суверенітету і державності*. Дуже мало праць і загально освітньо-пізнавального характеру, і конструктивних розробок, і пропозицій цілеспрямованої діяльності окремим особам чи групам. В результаті молодь, що поповнює їх, політично не підготовлена, не ознайомлена ні зі зробленими, ні актуальними задачами, і, як правило, вимушена не продовжувати успадковану від попередників працю, а починати від перших кроків проходити вже пройденою дорогою. А зробивши лиш початкові, часто невмілі

й повторені кроки, надовго опиняється за них у неволі. Жорстокі репресії, концтабори, моральні й фізичні страждання — «закономірна» доля учасників Національно-визвольного руху, проте результатом цього і компенсацією за жертви повинно бути розширення Руху, а не топтання на місці, не повторення пройденого. (Правда, дублювання вже зробленого кожним наступним поколінням учасників Руху значною мірою є неминучим, оскільки це — об'єктивний процес у функціонуванні Руху).

Праці українських ідеологів, істориків, чільних політичних та громадських діячів, документи і матеріали діяльності колись існуючих партій, організацій, товариств вилучено з публічних бібліотек, отже широкому читачеві вони недоступні. В приватних книгозбірнях окресленої літератури теж немає через те, що такі книги та матеріали входять в «індекс» антибольшевицьких, антиросійських і в разі виявлення їх конфіскують, власників заносять у картотеку потенціальних ворогів, а ще недавно за всі ці матеріали репресували. Зарубіжна література наукового й пізнавального характеру з аналогічної тематики в книгарні, звісна річ, не надходить. Немає її і в публічних бібліотеках. Все, що офіційно видають масовими накладами українською та російською мовами, спрямоване саме на фальсифікацію й спотворення українських національних задач, на задурманення й присиплення українця, стерилізацію його національної свідомості та патріотичного поклику до активних дій задля досягнення свободи. Справжня російська стратегія з проблем внутрішньої та зовнішньої політики, справжні шовіністично-імперські цілі і задачі розробляють в закритих інститутах за завданням імперського уряду. Монографії, розробки, статті видають під графою «для службового користування» як рекомендації для втілення їх в життя партійним апаратом, міністерством закордонних справ, КГБ і МВД та іншими державними інституціями. Таким чином, зацікавлений український читач не має доступу до літератури, ознайомившись з якою і застосувавши здобуту інформацію до потреб та задач України міг би створити картину об'єктивного стану нашого національного життя, побачити драматизм справжнього становища, відчуті в собі та на собі ганебність колоніального ярма й, керуючись синівським обов'язком та відповідальністю за долю нації, схопити й визначити для себе такі задачі, які, зобов'язуючи до громадської праці, приносили б оптимальні результати в наступі нації до свободи. Тому порушення, постановка в порядку дискусії та розробка цих питань в літературі Українського національно-визвольного руху має визначальне значення, власне виступає як одна з першочергових — важливих «гілок» — «дерева задач».

За своїм змістом, об'ємом, масштабністю «дерево національних задач» є винятково складною системою систем, що складається з органічної єдності й сукупності систем меншого порядку. За своїм значенням, місцем, специфікою кожне з відгалужень «дерева задач» мало б бути розглянуте за системним підходом, а робота в цілому стати цілісним, всеохоплюючим, як само «дерево задач», деяким науковим дослідженням. Це — грандіозна тема й не під силу одній людині. Автор же, окрім того, загалом не має можливості працювати як дослідник і тому в цих коротких замітках не торкається теоретич-

них аспектів теми, а виносить свої думки на суд читача лиш у формі постановки питань та як ілюстрації окремих задач, що на його погляд стоять перед Рухом.

НАЦІЯ — ЦЕ ДАНІСТЬ БОГА

Нація — це вічна й у своїй внутрішній сутності постійна спільність кровно та психологічно споріднених людей, яка отримує в непорушну спадкоємність як Визначеність і Даність суверенітет, державність, незмінність національного «Я». Незалежність і суверенний державний механізм — її найвищі, нетлінні цінності. Без них вона неповноцінний, важко ураний організм, що лиш животіє, поступово підупадає й гине, немов підрубане дерево. Отже, задля власного життя, самозбереження, процвітання нація зобов'язана зберігати та охороняти свій суверенітет як кровообіг, як душу, як національну недоторкану святиню. А, втративши її в період історичного лихоліття — знову здобути, повернути собі цей Священний Храм. Оскільки ж нація існує не у вакуумі, а живе й розвивається в історичному процесі і в постійному спілкуванні з іншими народами як складний багатогранний організм, то виходячи із своєї священної мети — необхідності суверенного стану буття — занурює «коріння», нарощує «стовбури», формує «крону» задач у такій відповідності і гармонії, щоб вони в непорушності забезпечили й гарантували їй цю основу основ національного життя. Таким чином, разом із сукупністю вище окреслених завдань «дерева національних задач», це також виявлення, визначення та розробка комплексу таких задач, які в сьогоденні та в близькій і далекій перспективі, тобто в історичній еволюції нації та її зіткненнях з народами, покликані зберігати як Даність Бога, як природні недоторканні права, як передумову життя суверенітет і державність нації, вести до духовного та економічного розквіту, росту, добробуту усіх її членів, до збільшення міжнародного авторитету й впливу нації, до загального поступу світової цивілізації та зближення народів.

Ця характеристика відповідає насамперед буттю незалежної нації. Статус суверенності визначається багатьма ознаками, найважливіші з яких такі:

а) територія нації не включена в склад другої держави і її кордони непорушні;

б) нація керується своїм національним урядом, що має зверхність, захищає суверенні інтереси нації й виражає власну свободу волі по відношенні до урядів інших держав;

в) державний механізм і національний уряд визнані міжнародною співдружністю суверенних держав, що на ознаку визнання встановили з ним дипломатичні відносини й акредитували повноважних послів;

г) уряд веде незалежну від іншої держави зовнішню і внутрішню політику;

ґ) нація має власні збройні сили, підпорядковані національному урядові;

д) нація має власну національну фінансову систему (грошову одиницю, золоті й валютні записи) та зовнішню торгівлю;

е) має історично спадкоємні символи державного буття: національний герб, прапор, гимн.

Україна не характеризується цими ознаками незалежності. Священна Даність, якій підлягає усе «дерево національних задач», за що Україна боролася протягом століть, знову сплюндрована окупантом. Після проголошення Української Народної Республіки й короткого періоду суверенності Москва почала підступну неспровоковану агресивну війну, окупувала слабку на той час молоду державу, що знаходилась в стадії становлення, розмістила на території України окупаційні війська і знову включила її в склад своєї імперії. Сьогодні Україна в становищі далеко трагічнішому, ніж статус колонії. Ми — не громадяни своєї держави. Ми, по суті, навіть не повноцінні члени своєї національної родини, що живуть і працюють на власній землі задля блага свого народу й себе самих. Ми — знедолені московські невільники й лакеї, що їх імперська нація експлуатує у своїх цілях, використовуючи і як доброякісне та безвідмовне гарматне м'ясо, і як наймитів та кріпаків на господарському освоєнні її диких просторів, і як добірний генетичний матеріал для поповнення та збільшення її інтелектуального, духовного та людського потенціалу. Тому для українців «деревом національних задач», або найосновнішим його відгалуженням має бути формування та розробка сукупності таких національних задач, які стали б могутнім двигуном у русі нації до її мети — ліквідації свого колоніального становища, задач, що вернули б Україні суверенітет, державність, повноцінне національне життя й повноцінність серед націй світу. Задача дуже складна, проте реальна, досяжна.

ЛЮДСЬКІ ДУШІ ОБНЯВ ПАТОС ОНОВЛЕННЯ

...Живемо в добу такої динаміки розвитку продуктивних сил, стоїмо напередодні такого загального збудження, що назриваюча зміна ситуації відбуватиметься блискавично, вибуховими фазами. Людські душі обняв патос оновлення. Спалахнувши в середовищі інтелігенції, він динамічно розгортається, шириться по «вертикалі» та «горизонталі», стаючи масовим явищем, перетворюється в потужний фактор сили, що торує дорогу до долі, не «манною небесною», а наслідком великої праці, результатом тривалої тернистої дороги. Тому кожного, хто сьогодні присвятить себе вирішенню хоча б однієї з початкових українських задач, чекають роки неволі в російських концтаборах. Справа, однак, мається так: або подвижницька праця задля свободи України, а отже свідомість арештів і становища каторжан для окремих синів народу, або загроза смерті для нації.

Україна обрала життя і свободу. Тож перед нашими національно-визвольними силами стоїть ряд задач, які їм до снаги вже тепер. Задачі ці давно назріли, а за невідкладністю та значенням є одними з найважливіших і далекосяжних. Щоправда, в процесі вибору тієї чи іншої дороги, того чи іншого напрямку в діяльності людей, тобто «спеціалізація» в праці окремих осіб, груп чи структур обумовлюватиметься не лише потребами нації. Формулювання цілей, вибір засобів, форми діяльності опозиції обумовлюватимуться, звичайно, й чатуючою небезпекою репресій, мірою готовости людей, що усвідомлюють ці потреби та беруться визначити шляхи їх реалізації, до самопожертви, рівнем їх свідомости та політичної зрілості, а також як розвитком

загального внутрішнього становища в імперії, так і міжнародної ситуації. І важливо, щоб у синтезі цих та ще низки чинників уміти передбачити ймовірний розвиток подій, іти попереду них, значною мірою спрямовувати розгортання цих процесів, надавати їм суто національного обличчя, а не плестися у хвості цього поступального руху, наслідуючи й переймаючи лиш чужі форми праці, зазнаючи помітного, якщо не глибокого ідейного впливу сил, цілі яких не тільки не завжди збігаються з нашими, а часто й протилежні, колізійні. Нація, безперечно, зацікавлена в прискореному й якісному рості визвольних процесів, в оформленні загальнонаціональної структури Руху й координованості дій як у межах України, так і з нашою діаспорою, а також між Українським національно-визвольним рухом і союзниками в інших регіонах імперії, в Центральній Європі та країнах Заходу. Звідси й задачі, що дитуються і драматичним становищем нації, і вкрай нестерпною політико-правовою атмосферою в імперії, і початковими формами становлення Руху в масштабах усєї нації.

МАКСИМАЛЬНА АКТИВІЗАЦІЯ УСІХ УКРАЇНЦІВ

Однією з низки фундаментальних задач, що стоять перед національно-визвольними силами в межах України та українською діаспорою за кордоном, є зосередження максимальних зусиль для активізації загальної діяльності всіх українців та дипломатичної роботи їхнього керівництва на мобілізацію світової громадськості для захисту українського народу від пляномірного й тотального винищення українців як нації. Для цього на території України і в країнах осілости діаспори необхідні спільно скоординовані заходи такої амплітуди зусиль психологічного впливу, в результаті яких світова громадськість та уряди західних країн урешті-решт усвідомили б (а засоби масової інформації, включившись у нашу працю, показали б), що українське національне питання за своїм значенням є однією з винятково важливих і невідкладних проблем європейської та світової політики.

Паралельними кроками спільних з діаспорою дій мусить бути діяльність, спрямована на те, щоб західні держави, визнавши державність і суверенітет України актуальною політичною проблемою їх політики, визнали необхідність об'єднатись на цій спільній платформі й проводити скоординовані впливові заходи як дипломатичними каналами, так і включенням нашої проблеми в порядок для обговорення та прийняття відповідних постанов у міжнародних організаціях, зокрема в ООН і Європейському парламенті, під час зустрічей представників держав — учасниць наради з питань безпеки в Європі і т.д.

З огляду на це, перед національно-визвольним рухом постають десятки різних значно конкретніших задач, деякі з них уже давно стоять у формі невіршених питань.

Національно-визвольний рух через свого представника на міжнародній арені знову повторить в офіційному Документі Руху раніше вже подане клопотання про необхідність визнання державами — членами ООН — колоніального статусу України, позбавлення так званої Української ССР членства в ООН, визнання українського питання актуальною політичною проблемою ООН і включення цього питання в поря-

док денний Сесій Генеральних Асамблей та прийняття Резолюції про надання Україні незалежності й утворення суверенної держави на основі природного права націй на суверенне життя і права народів на самовизначення та Деклярації ООН про деколонізацію від 1960 року.

В результаті цих заходів, перед Національно-визвольним рухом постає задача сформулювати й вручити компетентним інституціям держав — учасниць ООН — ще один офіційний Документ Руху про заміну сфальсифікованих і таких, що принижують національну гідність українців формально існуючих, проте розроблених і прийнятих Москвою з метою осквернення історичних символів державності — справжніми національними державними символами, а саме: Прапор — синьо-жовтий, Герб — Тризуб, Гімн — «Ще не вмерла Україна»... До Документу буде звичайно додано Протокол з описом, а також правильне масштабне відтворення Прапора й графічне зображення Герба, текст і ноти Гімну.

Національно-визвольний рух усвідомлює свою задачу, як одну з початкових, потребу знову й знову звертатися до урядів держав-членів ООН та світової громадськості з розгорнутими Документами, кожен з яких обґрунтовував би необхідність і закликав би уряди та міжнародну громадськість до рішучих дій, а на основі цих обопільних вимог прийняття відповідної Резолюції Сесією Генеральної Асамблеї ООН про припинення політики етноциду на території України, про недопустимість масових переселень українців на чужорідні їм території, про необхідність переведення переважної більшості шкіл, технікумів, вищих навчальних закладів України на національну мову викладання, а також ведення діловодства і технічної документації українською мовою на підприємствах, у науково-дослідних та проєктних установах, в адміністративних організаціях України.

далі буде

Чергове десятиліття характерне з двох поглядів:

а) ОУН і весь український визвольний рух перейшов у глибоке підпілля, одночасно поширив свою базу на цілу Україну, а також далеко поза неї. Головна мета — увійти широко і глибоко в народну гущу, і серед неї ширити визвольні ідеї, а також у тяжких життєвих обставинах ворожої окупації знаходити способи і методи, щоб удержати в народі рівновагу духа, не допустити до заломання, прямувати до вищих цілей.

б) За почином ув'язнених членів ОУН і УПА організовано у московських концтаборах масові страйки, які, хоч остаточно криво здушені, могутньо луною відбилися у свідомості людей цілої імперії і довели до заломання цієї рабської системи. Широкозакрошений бунт в'язнів, як і попередня збройна боротьба та дія підпілля, остаточно переломили в народі паралізуючий його страх і привели до відродження людської гідності.

(З постанов В. Взбору ОУН, 1974 р.)

Поезія · Проза

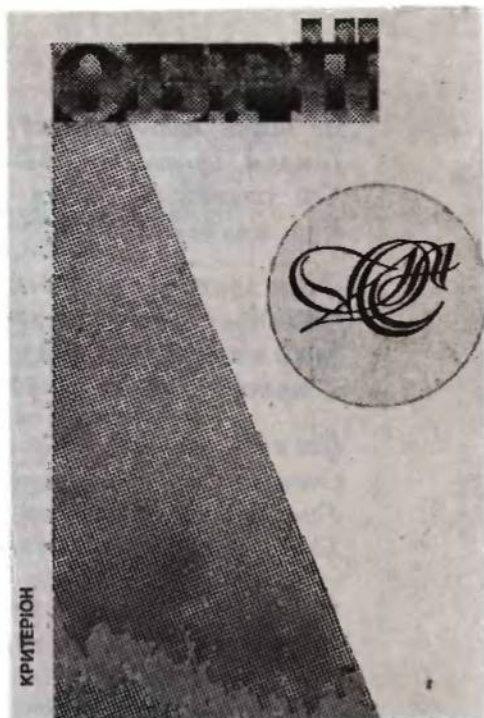
ДО ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ УКРАЇНЦІВ В РУМУНІЇ

НАЩАДКИ ІВАНА ПІДКОВИ МАЮТЬ СЛОВО

Дуже рідко доходять до нас вістки про життя українців у Румунії, де як відомо, проживає деяке число наших людей чи то з Буковини, чи жителів Басарабії. А вже великою і милою несподіванкою є для нас, коли можна читати дещо з літературної творчості, що свідчить про живучість нашого народу, де б він не проживав. Через літературу й творчу думку пізнаємо духовість і культуру, що має свої коріння в глибині віків, а свою приналежність ідентифікує до пня, якого центр знаходиться часто на далекій віддалі.

Перед нами Літературний Збірник «ОБРІІ» ч.3, що вийшов у В-ві «Критеріон» 1982 р. в Букаресті, столиці Румунії і якого упорядчиками є Євген Мигайчук і Михайло Михайлюк. Відповідальний редактор: Микола Корсюк. Збірник нараховує 200 стор. великої вісімки.

В збірнику друкуються статті, вірші і критичні огляди 25 авторів: Іван Негрюк, Василь Клим, Оксана Мельничук, Микола Корсюк, Степан Ткачук, Корнелій Регуш, Іван Ковач, Ірина Левинська, Юрій Павліш, Іван Шмуляк, Михайло Волощук, Василь Цаповець, Іван Ардедян, Юрій Лукан, Іван Онужик, Василь Романюк, Орест Масикевич, Ігор Лемний, Магдалина Ласло-Куцок, Дан Хорія Мазілу, Микола Чередарик, Іван Непогода, Іван Ребошапка, Іван Робчук, Віргілій Ріцко.

Як проза так і поезія є на доволі високому рівні і може задовольняти вибагливого читача. Як у кожному того рода виданню є також і слабші речі, однак в цілому Збірник справляє гарне враження та дивує широтою думки. Відповідна критична аналіза виявила б напевно перлини думки і засоби літературного вислову, яким орудують наші майстри слова в Румунії, та ми обмежимося до вибору двох поетів, які нам виглядають найбільш репрезентативні з поміж цілої плеяди. Згодом помістимо також дещо із прози, яка не уступає своєю літературною вартістю поезії.

Слово за нащадками славного Гетьмана Івана Підкови!

Михайло Волощук

Народився 1934 року в селі Негостині Сучавського повіту. Закінчив хореографічне і музичне училище. Працює креслярем у місті Ватра Дорней. Друкувався в г. «Новий вік» та «Літературному додатку», а також у збірниках «Серпень» та «Ліричні струни».

С Л О В О

*Не нищий наш дух, щоб так швидко склонився
Темряві, що висить, неначе мара,
Хай стелиться світло, щоб світ не спинився
Йти шляхом нерівним до цілі й добра.*

*Давно завітав я до себе проміння,
Давно вже я спасся тих мук темноти,
Тепер в храмі сонця, краси володіння,
Я туюсь до нього, як цвіт до весни.*

*Цей висновок мислі став силою віри,
Став птахом високих моїх почуттів,
Тому безупинно, і повний довіри,
Я молюсь до світла крізь мрійність гаїв.*

*Ось правда, що в мені всю мужність буде,
Ось мудрість, що човен у даль пронесе,
Хоч задрість смертельна як море бушує,
Готова в окупи замкнути усе.*

*Сміюся із цього... Бо чую зозулі,
Що світові ранки пресвітлі кують,
Хоч в домі безглуздя ще гостряться кулі.
Усі, що в темряві, не в світлі живуть.*

*Вже час зрозуміти зозулині співи,
Вже час припинити загрозу війни...
Навіщо темряви, як наші засіви
Ростуть в серці радість і синь вишини.*

*Ці світлі бажання не гнівом підперті,
Їх слава когорта до вічності йде,
Тому моє слово, зрікаючись смерті,
Підвалини миру для людства кує.*

ЧОМУ ЗІТХАЄШ. ДУБ

Чому зітхаєш край узлісся, дубе,
Чого тебе стрічаю у журбі?
Мабуть, тому, що холод тулить губи
До віт твоїх як вдень, так і вночі.

Чому сумуєш в самоті щоранку,
Чому тривожиси в кожну мить себе?
Чи думаєш, що вітер до світанку
З твоїх гілок все листя обнесе?

Чому тремтиш, як хмари наступають,
Оповивають мрякою горби?
Чому тоді гілки твої ридають,
Немов згубили сонце назавжди?

Чому, як вихор раптово надходить
І без сумління віти твої реє,
В собі ти сил надійних не знаходиш,
Щоб знятися понад усе живе?

Чому, як осінь на луги сідає
І мідний лист скрашає дерева,
Оця краса тебе тоді страхає,
І чуєш в ній майбутні холода?

Чому, як в небі громи затихають
І сніг вкриває далину сумну,
Гадаєш ти, що вмить тебе зрубавать,
Поліна напилляють для вогню.

Ти не журись і не лякайся терпіння,
Якщо б тебе торкнувся лісоруб,
Над смертю ти знімись, і над корінням
Схились, воскресне з нього інший дуб.

СКЕЛЯ

Самотня в лісі, мов сльоза
В очах звичайної людини,
Зате висока і міцна
І заміла без причини.

Степан Тначук

Про Степана Ткачука не написано нічого в «Обрїях», але відома його книжка — повість із сучасного життя українців в Румунії, під наг. «Нічия Пора», що появилася в В-ві «Критеріон» в 1979 р. Натомість в «Обрїях» надруковані його характеристики нових літераторів: Василя Кліма, Василя Баршая, Корнелія Ірода, Івана Онужика і Миколи Коцара. Манера представлення цих молодих літераторів, як і їх характеристика свідчать про непересічний хист Автора.

Р_У_Б_А_Ї

Ідуть мої батьки... Ідуть кудись-то...
І супроводить смерть їх урочисто
Туди, де щосуботи провідної
Нанизуються спогади в намисто.

Чому цураються дороги кроки?
Чому ідуть на поталу людські роки?
На це не може відповісти той,
Хто позanedбував життя уроки.

Щоранку уставати — не подія,
Бо в кожного із нас своя надія,
І не сузір'яться на небі слів
Ні перша, ні остання людська дія.

Я правді люблю в очі лиш дивитись,
Хоча вона не хоче примиритись
Із думкою, що віщий погляд мій
Заблаг криницею зірок лишитись.

У вирії лхнуть мрії, наче журавлі,
І гніздечка мурують на чужій землі,
Допоки їх воскреснуті нащадки
Будуть Ісусами розп'ятими в імлі.

Писати вірші будь-кому доступно,
Хоча не всім на серці важко й смутно,
Коли життя і смерть кінчають гру,
В якій ми все програли абсолютно.

Колись мене навчав Омар Хайям,
Як дати волю мріям і словам,
Як можна з болю й смутку серця
Зліпити обрїї своїм світам.

Останні аргонавти утопились
У тих морях, — навіщо ж їм приснились? —
Що золотаві руна дотряли
Та крилами вітрів і бур накрились.

Я гадкою об'їздив всю планету,
Хоча мені чужі закони лету,
І плакати-сміятися привик,
Де дух живе без масок трафарету.

Між правдою і кривдою не раз
Ведеться бій гарматами образ...
А чом же кривда квітами не б'ється,
Якщо вона у кожній справі аз?

Життя і смерть — відомі чародії
На всій планеті розпачу й надії,
Але, до біса, і життя, і смерть
Завжди табу вважають свої дії.

Мої сумні щорічні іменини
Надходять тихо, як лихі години,
І покидають галасливо дім,
Що став вертепом бувшої дитини.

Я був скитальцем у своїм житті, —
Пригадують мою ходу путі,
Що у дзеркалах слів і мрій знайшлися,
Немов блудні сини в глухій куті.

Шевченко повернувшись на рідну землю знов
З пройдених світів затишишя, засвітів без мов,
Та видихнув, наскільки час дозволив,
»Я радий, що не водиця наша кров!«

На світі цьому стільки є теорій і доктрин,
Що вже немає місця для людей та їхніх днин,
А чом теорія ніяка чи доктрина
Не в стані замінити дива хліба, чари вин?

Коли я з днем прощаюсь щодоби,
Кричу, як вітром здолані дуби:
»Не новина на цьому світі жити,
А новина вмирати без судьби?«

Обожнюють кориду матадори,
Хоч не мурують в честь її собори,
Але чому бики убивць своїх
Оплакують до крайньої покори?

На цій землі я — соловей чи в'язень?
А дух мій — рицар чи остатній блазень?
Ці запитання-жигала таврують знов
Моє сумління, зіткане із вражень.

Я ж, мамо, на рушник не раз упав
І то чому, повір, і сам не знав,
Хоч поруч мене усміхалась муза,
Якій лишитись вірним присягав.

Навічмо закохався у дорогу ту,
Що в'ється з глибини та мчить у висоту,
Коли часинка кончини відходить
І замість себе залишає самоту.

Мій кожний промайнутий день — жар-птиця...
Моя душа — кочівницька криниця...
А чом мене щоранку на зорі
Обкутує усякая пащиця?

На крутозламах кожної доби
Зоріють тільки месників гроби,
І закосичують хрести вінками
Апостоли всесвітньої журби.

У тупака душа — порожня тайстра,
Він вірить тільки в золотний гріш Чугайстра.
У мудрого душа — квітистий сад,
І глузд вважає за свого лиш майстра.

ЗА ГРАТАМИ (4)

(З переживань українського націоналіста-революціонера,
в'язня польської тюрми)

Два агенти вийшли, інші залишилися. Починає третій, говорить по-українськи. Каже, що я молодий, маю вбогу матір. Вона ж чекає моєї допомоги на старість. Посилала мене до школи, все віддала, щоб вивести мене в люди. А хто я тепер? Чи не плаче в цю хвилину, в цю глуху ніч, моя мати, чи не проклинає свою й мою долю, що доведеться їй на старість жити у злиднях, а мені гнити в криміналі? А чия вина? Моя? Ні, не моя, а ОУН, для якої я не повинен мати пощади, бо вона вбила мої найніжніші почування — почування сина до матері. «На сльози матері, яка може тепер, у глуху ніч, плаче над вашою долею, закликаю вас: признайтеся й видайте своїх співтоваришів — швидше побачите її і витрете їй сльози». Хитрий агент закінчив вигуком по-польськи: «Мув, чи не кохаш свей маткі?»

Продовжує інший, вже четвертий: Ви ще не знаєте життя, його принад, — каже він. Ви ще молодий, понад двадцять років? Правда? (Я мовчу). Чи маєте наречену? (Мовчу). А знаєте радість і задоволення, що їх дають дівчата? Ні, ви ж не мали навіть часу думати про них! Все «робота» й «робота». Правда? Ну, але колись мусить все це скінчитися. Ви ж мусите трохи зазнати радощів життя! Але, коли? Якщо будете далі вперто мовчати, то звідси не вийдете, зігниєте, або ще під час допитів збожеволієте. Ох, як ви хочете спати! Ледве сидите. Ми ж від вас нічого злого не вимагаємо, хочемо знати тільки правду. Скажіть, хто і що робив в ОУН? Якщо мали відвагу давати доручення іншим, бунтувати їх, то мусите мати відвагу і тепер перед нами — сказати правду. Як «богатер, то богатер»! Ви ж навіть не мусите своїх товаришів видавати, але скажіть тільки про себе і підете спати. «Богатер, мільчи? Мув! Тхуж!» — і брудна польська лайка.

З дошкульним боєм ніг, що звисали в повітрі, крижей, шиї, шпиганням у мозку, з невимовним прагненням заснути, мокрий від води, якою час від часу мене обливали, з неймовірним напруженням нервів — я зустрів світанок. Мене знову посадили біля відчиненого вікна, а «втомлений» агент поклався спати на канапу.

Тепер заговорив п'ятий агент, «по-батьківськи», чистою українською мовою: Любов до ближнього диктує мені, старому, досвідченому, вас повчити. Говорю до вас не як службовець поліції — забудьте на хвилину, хто я, бо перш за все я людина, що бажає вам добра. Ми ж усі — люди! Я християнин і ви християнин. Обидва віримо в одного Бога. Клянуся на всі святощі, на мою щасливу смерть, на життя моїх дітей, що говорю до вас як приятель, який бажає вам тільки добра. Адже я також боровся за Польщу, знаю, що означає любов до батьківщини. Розумію ваш ідеалізм. Але, як старий, уже над гробом, чоловік знаю, що такі методи боротьби, як ваші, зайві, навіть шкідливі. Ви ж ідете в тюрми, на шибеницю, а України як немає, так і не буде. Отже, пощо це? Шкода найкращих, молодих літ! Пробачте, заговорився старий, а ви напевно голодні, бо ту «саламаху», яку вам дають у в'язниці, то й

здоровому важко їсти, а ви ж хворі. Ось беріть булку з маслом і яблуко, будемо їсти разом. Але не спіть, треба ж зізнавати! (Я мовчу, нічого не беру). Не хочете булки, яблука? »То ти ігноруєш мене, ужендініка паньствоваго, ктури сен поніжа, дзельонц сен з вензьнем хлебом!« — верещить уже по-польськи на цілу кімнату. — »Вставай, мув ти з нім!« — і будить агента, що спав на канапі.

Він устав, розлючений, що йому перервали сон, говорить різко й брутално:

— Ціла ваша організація — то банда убивців, батарей, дегенератів, що любуються в мордах чужих і своїх. Робите »те ваше екси«, — а де гроші? Пропиваєте й »пробатаровуєте«. Посилаєте людей на смерть, а гроші берете собі на батарейку. Так!? Якщо не правда, то скажи, де ті гроші? »Мільчиш, не маш одвагі запшечиць, бо так било«. А ваші дівчата? — Проститутки! Нібито організаційні зустрічі, а насправді ті ваші »хати« — публічні доми (він ужив тривіальнішого окреслення). А ваша зустріч у цій »хаті« з Н.? — нібито організаційна, а насправді найогидливіша зустріч під прикриттям нібито великої справи. І ми докажемо це на судовій розправі. Ти знаєш, що ми поставимо таких свідків, які будуть свідчити, що все на власні очі бачили, отже так, як їм скажемо. Правда чи неправда — слухність завжди буде наша! — кричить мені над ухом. »Ти то веш!« Як хочеш рятувати свою особисту честь і честь дівчини, якщо ти джентлмен, скажи про зміст вашої розмови, які інструкції ти давав. Тоді врятуєш честь не тільки власну, а й дівчини і організації. »Цосьце спісковали?« — ставить, як холодне лезо меча до шиї, різкий запит*.

Нерви напружуються. Живіше б'ється серце. Чи можуть вони піти й на таку підлість? Залізна логіка каже, що вони завжди, в кожній ситуації пішли б, якби могли, якби їм хтось повірив, що українські революціонери — це злочинці й розпусники...

Тому дивлюсь спокійно, навіть байдуже, у вічі напасникові, що чекає на моє заломання. На подвір'ї вже чути рух. В'язні-робітники замітали і здалека позирали на »моє« вікно. Його примкнули.

Прийшла зміна. І знову говорили й говорили безперервно. Оскаржували, що ми працювали за гроші в »користь чужих держав«, що були »платними агентами«, заявляли, що на розправі »докажуть« все це свідками і скомпромітують ОУН та її провідників.

*) Таким трюком, як додатком до всіх інших поліцейних метод допитів, поліції деколи вдавалося вимусити зізнання в'язня, зокрема тоді, коли його оскаржували, що він працює »за гроші в користь чужих держав«, що він агент і на судовій розправі вони докажуть це свідками, скомпромітують його і ОУН. Наслідком таких інсинуацій, хвилювання й брану тверезої думки, себто запаморочення розуму жадливими тортурами безсонности впродовж багатьох днів, було те, що в'язні, захищаючись від огидних наклепів, признавалися, що належать до ОУН і подавали правдиві факти із своєї діяльності, щоб заперечити наклепи на них і Організацію. Коли приходили до свідомости і зорієнтувалися, що впали жертвою інсинуацій, було вже запізно заперечувати свої зізнання. Тоді приходила жадлива депресія, що дався »набрати«, а поліція це використовувала. Хто раз промовив, мусить мати незвичайну силу волі, щоб потім замовкнути.

Минають година за годиною, день за днем, ніч за ніччю. Постійне, незмінне, настирливе намагання комісара добитися від мене зізнання стало вже стереотипне, але й не менше загрозливе.

Я пухну. Шпигання в мозку міцнішає. Ціле тіло болить. То зимно, то гаряче, бо вдень сиджу біля вікна, а ввечері біля печі. Штовхають, обливають холодною водою. Цілий мокрий.

На п'яту добу вимагаю від «пшодовніка» в'язничної сторожі (він випадково зайшов подивитися, як «тен українець сен тшима»), щоб запровадив мене до в'язничного лікаря. «Добже, добже!» — підсміхається до нього агент.

Увечері прибіг до мене якийсь, дотепер незнаний мені, агент. Він поздоровляє мене, навіть подає руку: «Як сен пан ма, пане Н. (подав моє здрібніле ім'я), — ну, мувіми цось? Ніц? Для чег'о пан не хце подаць мі ренкі?» Намагається здобути від мене прихильність і довір'я до нього, щоб почати зі мною будь-яку розмову. Даю йому коротку відповідь: «Не знаю, чи перед твариною ця ваша рука, яку подаєте мені, не била котрогось із моїх товаришів». Проковтнув мою відповідь мовчки, тільки додав, що навіть Н. (подав прізвище мого зверхника) признався, очевидно, нікого не обтяживши, але гідно й гордо заявив, що є членом ОУН. (Агент бреше, Н. знає нашу тактику: признатися ніколи не пізно, завжди є час на розправі). Агент каже, що я ідейний, що взагалі члени організації ідеалісти. Але, «марнєсьце жилі», — ніби із співчуттям говорить про наше нелегальне життя, що ми спали не раз по лісах, під голим небом, що жилися, чим попало, «аби тільки робота шла?» І чекає на моє підтвердження: «Так»?

Я вперто мовчу, а він зручно переходить до цілком «невинних справ» Питає мене, які мої «заінтересування наукові»: література, право, філософія? Просить, щоб я йому дещо сказав про Коперника, потім про Ніцше, бо все це його дуже цікавить. Відповідаю, що я не прийшов сюди на дискусію, мене силою тримають і ми не маємо спільних тем для розмови.

— Ви, напевно, давно не їли помаранчі? Беріть і споживайте! — і подає мені помаранчу.

— Від поліції жодних «ласощів» не приймаю.

Він не образився і далі улесливо розпитує мене про мої «родинні справи».

В той час прийшли два інші агенти. Один з них знову починає мене переконувати, що «Провід заграничний» жирує на «крайовиках», що ми не повинні йому довіряти. Натякає, що вони (себто поліція) мають у Проводі «свого чоловіка», який про все їх інформує. Отже, нема за кого «розпинатися». Що більше, це не тільки їхня (поліції) думка, а й «української» громадськості, що устами своїх представників, які ведуть «легальну» боротьбу, ясно говорять це саме.

Я далі вперто мовчу, тоді починають і мені «дорікати»: Мовляв, ви теж «риба», бо мали «своїх підвладних», які також сидять у тюрмі. Отже, через вас їх будуть судити, це ви їх бунтували. Не маєте докору сумління за те, що через вас покутують інші? Вони ж може й несвідомі були того, що чинять, а ваша рука дала їм злочинну зброю! Беріть на себе їхні вчинки!

Огидна хитрість агентів. Вони знали, чому так говорили: Вдаряли в найчутливішу для кожного націоналіста-революціонера струну — журбу за своїх друзів, долею яких кожний з нас стократ більше турбується, ніж своєю. До речі, про це ясно сказав у своєму останньому слові на процесі Степан Бандера.

— Як так далей бендзє. мільчал, — репетує котрийсь з агентів, — то з неґо зробіми купен менса!

Агенти пригадують мені смерть сл.п. Басарабової і усіх тих, чії прізвища голосним відгомоном лунали із судових заль, усіх катованих поліцією в'язнів. Один з агентів чваниться, що це він застрілив сл.п. коменданта Головінського, врешті кидається на мене, трясє мною, штовхає.

— Зостав, — каже інший, — он єще бендзє мувіл.

І той «ліпший» (розподіл роль!), пригадує мені, що за «щере пшизанє сен» цей з-під Городка, Мащак, дістав тільки два роки, бо польська «справедлівосць» вміє оцінити «розкаяння» за вчинений «злочин» і бажання «поправитися». (Поляки, даючи інколи заломаним в'язням малі присуди чи замінюючи кару смерти на 15 років в'язниці, напр., Жураківському, хочуть надією втечі від смерти чи багатолітньої тюрми спонукати інших в'язнів, щоб «щиро призналися», тому завжди під час допитів подають їм приклади, як ось «помилуваного» Жураківського і страченого Данилишина).

Так кожний агент, як тільки вміє, цілими днями й ночами «втвкмачує» мені «необхідність» і «доцільність» якнайшвидше скласти їм свої «зізнання».

На другий день рано вони звітують комісарові: «Мільчи як груб». Комісар висуває проти мене «закиди» важчі й легші. Є, мовляв, певні об'єктивні причини, які дають підставу оскаржувати мене за співучасть у деяких важчих «починах». Від тих «важчих закидів» — каже він — я можу захистити себе «легшими», бо коли признаюся до «легших закидів», то це означає, що я не міг одночасно вчинити більшого злочину. Був тут або там, а не в двох місцях одночасно. Коли ж вперто буду мовчати, то вони поставлять «левих» (фальшивих) свідків, які докажуть мою співучасть у «венкших зброднях», або навіть примусять заломаних моїх товарищів скласти фальшиві свідчення проти мене. — «Ми все можемо, — каже комісар, — ви знаєте це!» Словом, маю до вибору, кінчає він: «альбо диндаць за ценжкє зажути», або признатися до «легших вчинків».

Я рішуче кажу, що й далі відмовляюся подавати будь-які «висянювання».

До речі, таких аргументів поліція дуже часто вживає. Витворює таку атмосферу, щоб примусити в'язнів зробити «вибір», після якого іншого виходу нема, як тільки зізнавати далі. Буває, що оскаржують за «шпигунство» в користь котроїсь із сусідніх держав, однак, кажуть, коли в'язень признається до ОУН, то цей закид відпадає. Обезсилений довгими допитами в'язень може не здогадатися, яку пастку йому готують і признається. Насправді, якщо поліція має будь-які докази, то буде судити в'язня і за «великі», і за «малі злочини». Отже, і за «шпигунство» в користь чужих держав, і за приналежність до ОУН, тим більше.

що поліція за всяку ціну хотіла скомпромітувати Організацію. Оскарження за «шпигунство» було шантажем, бо тут ішла мова вже про особисту честь в'язня і добре ім'я ОУН. Отже, в'язень буде захищати себе і Організацію від злочинно-брекливого «закиду». Захищаючись, попаде в пастку, бо тоді його питають далі й далі. Тому — тільки мовчати й мовчати.

Вже шоста доба без хвилини сну, я сиджу на високому стільці (без жодного опертя, ноги звисають) то біля гарячої печі, то біля відчиненого вікна. Заснути не дають, обливають зимною водою у холодну осінь. Мої нерви постійно напружені, біль у костях ніг постійно збільшується, шпигання у мозку все дошкульніші, шия, голова, крижі аж розкладаються від болю. Мене штовхають і штовхають («будзене» п'ястукове), щоб не дати відпочинку виснаженому фізично й нервово організмові...

*

Я в тюремного лікаря.

— Нех пан — каже він до мене — зложи прендко те зезнання, пшецеж пан ценжко хори, і за парев годзін бендзе юж в шпіталю.

Відповідаю рішуче, що жодних зізнань не дам.

— Я ніц не вем! — вигукнує лікар і втікає до свого кабінету. (Мене оглядав на коридорі).

Я знав, що так буде, але хотів надати методам допитів польських агентів акнайбільшого розголосу, покликатися навіть на лікаря, якщо мені пощастить ще вийти з тюрми умово здоровим, використати факти головно для оборони тих друзів, що заломилися під час тортур і признавалися до «злочинів», яких ніколи не вчинили. Коли вони заявляють на суді, що їхні зізнання вимушені терором, їм не вірять, мовляв, вони очорнюють поліцію, бо хочуть захистити себе від суду ОУН, виправдати себе, що вони заломилися тому, що їх жахливо тортували.

Очевидно, я здавав собі справу і з того, що польський суд моїх зізнань також не візьме до уваги, бо він і поліція мають однакову мету, але вважав за відповідне використати кожну обставину, яка могла б мати будь-яке значення у майбутньому. Тут згадаю, що один з моїх товаришів писав кілька разів у справі тортур і до окружного, і до апеляційного суду, хоч дуже добре знав, що поляк, чи він у позі судді, чи в мундирі поліциста, всюди однаковий.

Я сподівався, що моя «візита» в лікаря дасть поліціям ще один аргумент, який вони використають. Будуть покликатися на лікаря, адже він каже, що я важко хворий і пропонує мені йти до шпіталю, що у в'язниці трапляється тільки у випадку важкої недуги. Отже, моєму життю загрожує велика небезпека: «Венц тшеба сен ратоваць». (Тому агенти і погодилися пустити мене на лікарську «перевірку»).

І справді, як тільки я вернувся до кімнати «переслухувань», моє припущення виправдалося. Що більше, агенти подавали мені й такі «аргументи»: Вони, мовляв, розуміють, що я не міг так відразу, як тільки прийшов сюди, признатися, бо в мене є особиста гідність і гордість, не випадало добровільно зізнавати. Що сказав би я Організації? Чому признався до вини? А тепер вже маю виправдання, якого не мають

інші. Поперше, рятую своє життя, адже є діагноза лікаря; подруге, вже шоста доба без сну, — отже навіть такі суворі судді, які є в ОУН, напевно зрозуміють і виправдають мене, тим більше, що я і в майбутньому потрібний Організації. Мудрих і характерних людей, «таких як я», Організація дуже потребує, тому «перспективи» неспівмірні з якимось там «зізнанням». Отже, виспиться «чоловік», і житиме, і здоровим буде, і далі буде працювати для України.

*»Правда мудрі!
Спасибі за раду!
Теплий кожух, тільки шкода,
Не на мене шитий,
А розумне ваше слово —
Брехнею підбите.
Вибачайте! Кричіть собі!
Я слухать не буду!..«*

Коли й такі «поради» не помагали, агенти знову почали кричати, погрожувати, лаяти мене, обливати зимною водою, щоб «не заснув». І навпаки: привабливі перспективи життя на «світі» — посада, жінка, родинне щастя, кіна, театри, розваги, розкоші...

А мені так хочеться спати! Так пече, болить, коле, нис ціле тіло...

Комісар кричить: «Муф, бо сконаш, зварюєш!» Каже дивитися йому в очі. Він категорично твердить, що я вже заломаний, що ось-ось відкрию уста й заговорю.

— Пан юж муві! — кричить мені над вухом. — Венц пан належал до ОУН? — бере папір і пише.

Я дивлюся на нього і мій погляд каже йому, що даремні його зусилля. Він ховає папір: «Як не дзісь, то ютро бендзеш муві!».

Я то біля печі, то біля вікна. Пливе година за годиною. Опівночі принесли мені обіцяну «літературу» — це критика ОУН. «Цар (член ОУН) був трусом, — читаю. — Із страху перед людською карою, стрілив собі в лоб. Але не уникне Божої карі. Скритовбивник». Як же так? Двадцять-кількалітній хлопець, що віддав душу і тіло за Україну, мав сміливість власноручно перервати нитку свого юнацького життя, один з кращих постатей нашої дійсності — «трус і скритовбивник»? Цар, що смертельно поранений у голову, під час поліцейних допитів писав на таблиці (спараліжований, не міг говорити): «Я виконав наказ. Я вбив зрадника. Не жалію, що вмираю». Цар, який виконав найболючіший для нас присуд Революційного Трибуналу, присуд на колишнього українця, суворий, але справедливий, бо за національну зраду, за співпрацю з польською поліцією, — цей Цар був «трусом» і «скритовбивником»? Чи не важче, безмірно важче виконати присуд на колишнього українця, ніж вбити польського міністра?! Яку моральну силу мусить мати виконавець, які важкі його переживання насамоті, в тюремній келії? Не вінчає його суспільність ореолом героїзму, навпаки — опортуністичний світ п'ятує його, як «труся». Така людина рідко коли переходить до історії з ім'ям героя, бо, мабуть, такий закон життя — історія його чин старається замовчати, заховати, забути! Про таку людину звичайно й не згадують. Виконавець наказу Бандери, що вбив поль-

ського міністра, став історичною постаттю, а виконавець присуду смерти на ренегата, Цар, уже майже забутий. Чи не героїчний трагізм постаті Сл.п. Царя? Цікаво, що ті наші «патріоти», які українському судові, Револуційному Трибуналові, відбирають компетенцію судити своїх зрадників і чужих злочинців, визнають таке право за окупантськими судами! Де тут правні й моральні критерії?! Чи тому український суд, наш суд, Суд Револуції, «беззаконний», що він таємний? А польський суд законний тому, що він явний? Чи може тому, що наш суд не судить так, як польські професіонали (за пенсію, за гроші, за посади) і його члени відповідають головою за кожний свій присуд?

Страшний занепад моралі! Писав Тарас:

»... несе

І душу й шкуру

За отечество! Їй — Богу,

Овеча натура!

Дурний шию підставляє

І не знає, за що,

Та ще й Гонту зневажає,

Ледаче ледачо».

Гортаю листки брошури «Руйнують чи будують?» і ще якусь одну проти ОУН, а далі — «Громадський Голос», «Діло», «Нову Зорю». Читаю з цікавістю людини, яка давно не бачила друкованого слова, тим більше такого, з якого можна довідатися, як там «наші» на світі — хоч би крізь призму осуду. І відчуваю, що на «світі» пульсує життя, що ОУН діє, коли опортуністи мають що осуджувати.

Агенти допитуються, як оцінюю те, що пишуть про нас самі ж такі українці, і то «високопоставлені». Свердлять мене поглядами, може я вже захитався в доцільності революційної боротьби: ще тільки «позую» чи ще вірю?

— «Бандити, мордерци!» — це голос «ваших», — кажуть агенти.

Вони виходять, залишився тільки один. Він присунув до мене стіл і каже, щоб я обперся й трохи задрімав, але так, щоб «тамті» не завважили, бо й він, мовляв, буде мати неприємність. Відповідаю, що такої ласки не хочу. Він запевняє мене, що говорить до мене, як «ойцец», радить припинити «нерозумний спротив», рятувати своє життя і т.п. Бачу, він хоче нав'язати зі мною «приятний контакт», викликати «симпатію» до нього, а це передумова успіху поліційних допитів. І ще раз рішуче заявляю, що не буду говорити з поліційними агентами. Він розлютився і відсунув від мене стіл.

далі буде

Наука · Культура · Мистецтво

З ПОЧАТКОВИХ ДІЙ УПА НА ПОЛІССІ І ВОЛИНІ (1942 — 1943)

(З архіву ОУН, стаття звідомлення з травня 1943 р.)

2

Наслідки дій УПА для німецьких окупантів дуже дошкульні. Німецька адміністрація, яка від самого початку носила характер воєнно-грабіжницької кліки, а не влади, сильно захиталася. Німці втратили можливість всесторонньої контролю життя окупованої країни, а особливо такої важкої для них сільськогосподарської ділянки. В лісовій полосі вони скупчилися тільки по важніших із стратегічних поглядів осередках, як Костопіль, Березне, Сарни, Столин, Пинськ. В степовій полосі вони почуваються сильніше. Ветакі і тут зв'язки між міськими центрами, внаслідок дій українських повстанців, раз-у-раз рвуться. Напр., дуже важливий шосейний шлях до Ковеля і Володимира з Луцька був замкнений кілька разів. По цьому шляху взагалі заборонено їздити окремим німецьким машинам. Рух на цій шосі відбувається тільки більшими транспортами під певною охороною.

Терор німців, очевидно, не припинився, тільки прибрав інші форми. Зате пограбування українських селян дуже помітно змінилося. Вже минули ті часи, коли в селі появлявся один німак і за що-небудь бив українського селянина. Грабежі курей, свиней, полотна і т. п. зовсім припинилися. Тепер німці виїзять на села тільки кількома автами і то багато рідше, як давніше. При своїх наїздах німці палять села і намагаються вистріляти якнайбільше людей. Палять і обстрілюють села також при допомозі літаків, але цей спосіб мало успішний. При появі німців люди з речами і худобою втікають в ліси. В згаданих місяцях німцям вдалося спалити й вистріляти до десятки сіл. Але народ вже не дається мордувати безкарно й безборонно. По всіх селах, особливо в степовій полосі, де обмаль лісів і де через те немає покищо можливості для ширшого розгорнення акцій УПА, діє т. зв. «Самооборона». Пряму акцію «Самооборона» застосовує в моменті нападу німців на село. Тоді все населення борониться як може і вміє. Напр., в селі Римель, на Рівенщині, в часі палення й розстрілювання села згинувло в рукопашних боях 20 німців. В селі Забороль німці припинили свою погромницьку акцію після того, як кількох їх згинувло з рук мордованих селян. Також в селі Диків акцією «Самооборони» прогнано німців та перешкоджено дальшому розстрілюванню людей. Опанувати ситуацію німцям важко, бо самі вони без допомоги місцевого населення сліпі й глухі.

Кінна стежа УПА

Як приклад для кращого зображення відношення сил у терені подаємо деякі дані про ворожі нам сили в місті Луцьку (на підставі звідомлення від 22.У.1943). При тому виступить на яв силовий потенціал третього нашого противника на ПЗУЗ — поляків:

В місяці травні 1943 р. в місті Луцьку на загальне число 19669 жителів було 10838 поляків, 7277 українців, 1584 росіян, 524 чехів, 108 місцевих німців і 338 інших. Крім цих 10838 поляків перебувало в Луцьку нелегально кругло 4000 поляків-біженців.

Всі важніші німецькі установи опановані поляками. Напр., в уряді Генерального комісаріату з усіма його відділами є понад 80% поляків, в Гебітскомісаріаті 60%, в Ц. О. (Центр. Установа для торгівлі зі сходом) 60%, в Госп. Банку 30%. Ще більші скупчення поляків помічається по німецьких споживчих та м'ясних крамницях, столових, ресторанах, готелях і т. п. Фризієрні всі польські. З усіх урядів поляки систематично витискають українців. Всі дольмечери, секретарі і т. п., чи то поляки, чи фольксдойчери ведуть різко протиукраїнську роботу.

Поліційні й військові сили, що ними розпоряджають німці на терені Луцька й околиці, такі:

1. Шуцманшафт Троїцького.....	150 осіб
2. Районовий Шуцманшафт.....	40-50 "
3. Шуцбатальйон (українці).....	80-100 "
4. Шуцбатальйон (поляки).....	300 "
5. Стягнені до міста жандарми-поляки.....	900-1000 "
6. Змобілізовані до поліц. 17.5. поляки (річники 1922 - 26).....	390 "
7. Жандармеріпостен (німці).....	17 "
8. Жандармерімотоцуг (німці).....	100 "

9. Оберфельдкомендатур (німці).....	20 „
10. Фельд і Ортскомендатур.....	30 „
11. Військо касарняне, пересічний стан	3 сотні

Щуцманшафт повнить допоміжну службу, держить варту при в'язницях і т. п. і підлягає безпосередньо станиці німецької жандармерії (Жандармеріпостен). Всі щуцмани скошаровані, зброю дістають тільки на час повнення служби. На доручення гебіткомісара, начальник щуцманів Троїцький заходився переводити набір 300 свіжих щуцманів у віці 35-45 років, але ніхто не зголосився. Моральний стан щуцманів-українців, що стали на німецькій службі мимо акції УПА, дуже низький. Все таки вони для українського населення кращі, як щуцмани-поляки.

Тисячка поляків-жандармів, що їх німці стягнули останньо до міста, це переважно сльонзаци, познаняки, поморці і трохи львов'яків. Досі вони повнили службу на сході, ближче до фронту. Їх приїзд до Луцька місцеві поляки привітали з бурхливою радістю. Говорили, що їх приїде на Волинь 10 000, а то й 30 000, і тоді самі поляки розправляться остаточно з українцями. Німці порозпихали цих польських жандармів по районах і держмаєтках, а частину вислали до Горохова і ін. повітових міст. В самому Луцьку залишилося їх в резерві не більше як 100. Їх наставлення до всіх українців дуже вороже. Між щуцманами-українцями з одного боку, а щуцманами і жандармами-поляками з другого боку, раз-у-раз приходять до конфліктів і бійок.

«Жандармерімотоцуг» призначений для спеціальних теренових операцій. Це крайньо жорстокий і безпощадний елемент. Морально стоять дуже низько, ходять постійно п'яні. На села налітають швидко і несподівано і тоді лютують гірше звірів. — Центр «СС - Веркоцугу» міститься в Рівному. Звідтіля німці кидають в разі потреби більші сили в загрожені терени.

Не зважаючи на такі доволі численні сили, німці не почуваються добре на ПЗУЗ. Солдати, що вертаються з фронту, — поголовно зневірені й огірчені безглуздою політикою гітлерівського режиму, та змучені війною, ширять у запіллі повний дефетизм. Дуже часто можна почути від них таку коротку і влучну формуловку загального положення: «Дойчлянд капут! Совет капут!» Цей депресивний настрій фронтовиків заразливо уділяється німцям-цивілістам. Грізні дії УПА ще більше посилюють серед них панічні настрої. Ще на початку квітня урядові чинники впевняли себе взаємно, що швидко й легко опанують «бунт». Ще в квітні урядовці з «цивільфервальтунг» їхали на партизан бадьоро й з гумором, немов на полювання на зайців. Тепер вони безраді, похнюплені, пригноблені й залякані на смерть, бояться виїздити з міста і ждуть більшої допомоги «з гори». Одинцем не показуються. На ніч забарикадуються. Фольксдойчів стягають до купи й озброюють.

Поляки також розгублені. Українців вони бояться, тому їх ненавидять. За свою юдину протиукраїнську роботу (провокації, брехливі доноси й цькування перед німцями) вони дістали подекуди відповідну винагороду від українців. Зразу вони всеціло ставили на німецьку карту у своїх протиукраїнських плянах. Тепер, розчарувавшись у всесильности німців, намагаються облудно й підступно допровадити до «згоди» між українцями й поляками. Із сіл вони в більшості повтікали до міст, забравши з собою все майно. Завзятіші вступають в ряди допоміжної поліції і їздять

Дівочий відділ УПА на збірці.

з німцями в терен палити села й мордувати українське населення. Розважніші намагаються стримувати гарячих, предбачуючи страшну помсту з боку українців. Загрозу «жезі гайдамацкей» («вирізання» поляків українцями) вони бачать над собою безупину. Їхнім духовним об'єднуючим центром є, як завжди, костел. Виходячи з Богослуження, вони своєю маєю вщерть заповнюють вулиці. На ПЗУЗ є кілька осередків, де поляки замкнулися зі зброєю й укріпилися, (напр., Іванова Долина). Німці не примінують до них репресій і не відбирають зброї, хоч знають, що поляки переховують між собою також большевицьких партизан.

* * *

Комуністичне підпілля на опанованих УПАрмією теренах знищене. Тільки на східних теренах вони зберегли доволі сильний організаційний апарат, що охоплює активнішу комсомольську молодь і частину робітництва. З посиленням акції УПА на цих теренах комуністичні впливи будуть напевно знищені.

Про настрої серед загалу українців згадувалося вище. На окрему увагу заслуговує положення української інтелігенції по містах. Воно незавидне. Українська інтелігенція є під постійним моральним терором з боку німців і поляків та під загрозою фізичного знищення. Німці її не довіряють і хотіли б її чим швидше знищити. В березні ц. р. вони виарештували чимало української інтелігенції по містах: Рівне, Крем'янець, Костопіль, Горохів і ін., та розстріляли арештованих, як це повідомлялося в Х ч. «Вісника УІС». На осталу частину інтелігенції і на православне духовенство німці зробили натиск, щоб ті допомогли їм у поверненні «ладу» й спокою на ПЗУЗ. З німецької ініціативи відбулися в Луцьку, Рівному і ін. містах «наради» української інтелігенції в тій справі, а їх вислідом були «відповідні резолюції», «меморандуми» й

«відозви». Зміст одного такого «меморандуму» з підписом митрополита Полікарпа ми подали в X ч. «Вісника УІС». Учасники згаданих нарад добре розуміли беззглядність німецьких заходів та втишення бурі, яку самі викликали своєю божевільною політикою. М. ін. єп. Платон прямо відмовився від німецької пропозиції — впливати через священників успокоюючо на українську молодь, кажучи, що в такому випадку повстанці перестріляють йому все духовенство. Після безглузлого і нічим не виправданого розстрілу українських інтелігентів, ніхто не хоче в'язати своєї долі з німецькою. Своєю глупотою і брутальною поведінкою німці самі підірвали всякий ґрунт для якої-небудь опортуністичної роботи. Всетакі митр. Полікарп, під німецьким натиском, видав до народу своє «послання» з зазивом до спокою і послуху німцям. Німці також розсипалися з різними листівками й відозвами «до українського народу», «до партизан» (в російській мові! — тираж 500 000), «до населення Волині» — (тираж 100 000) і т. п., в яких просять і грозять, і вмовляють. В цих летючках називають українських повстанців «бандитами», «мародерами і грабіжниками», «волоцюгами», «недолюдками» і т. п. сочистими словами, та закликають населення, щоб не давало повстанцям жодної допомоги. Але ці їхні заклики не мають ніякого впливу на українські народні маси. Народ дуже добре розуміє, хто чигає на його життя й майно, а хто стає в його обороні. Під збройною охороною УПА мирне населення почувається куди краще й безпечніше, як під «опікою» німецьких «визволителів».

Забезпечення населення харчовими продуктами покищо вистачає. Праця на полі йде регулярно. Всі поля обсіяні. З міст населення нічого не дістає, бо нічого там немає: ні соли, ні нафти, ні мила. Штатгути (державні маєтки) частинно спалені, але в більшості (на Луччині майже всі) залишилися і мають охорону — збройні відділи німців по 10-20 чоловік. Але ці військові по фільварках не хочуть битися з повстанцями і відносяться до населення доволі добре. Всетакі штатгути являються великим тягарем для довколишніх сіл. Селяни мусять по кілька днів відбувати тут панщину за 3 крб. в день. Для порівняння згадаємо, що 1 кг соли коштує приватно 250-300 крб.

В степовій полосі на східних теренах також ще немає голоду, хоч німці грабують тут все, що дасться. З колгоспів забрали або забирають всі лишки збіжжя, що осталися після засівів. Селяни живуть головно з того, що зібрали з присадибних ділянок.

В підлісових околицях дуже сильно давався селянам в знаки вивіз лісу. Німці намагаються ще й нині вирубати якнайбільше лісів. УПА і на цьому відтинку повела протиакцію. В різних околицях вигнано селян-дроворубів і підводчиків з ліса, а коли прийшла збройна охорона німців, обстріляно їх з кулеметів. Вивіз українського лісу зменшився.

На 17.У німці зарядили набір до праці в Німеччині річників 1922-26. Ще найбільше їдуть люди в німецькі «різниці» зі східних теренів. В інших теренах іде не більш 5% назначеного контингенту. В Луччині розіслано понад 2 500 карток-визвань. На комісію прибуло 210, а з них прийнято 130. Зголосилися в фільшості поляки. Українців мусіли німці насильно ловити і перетримувати в ляґерах. Проти родин тих, що не явилися на Комісію, німці покищо не застосували репресій.

Культурно-освітнє життя на ПЗУЗ завмерло. «Просвіта» (Луцьк) з наказу Гебіткомісара ще в квітні припинила свою діяльність. Школи не працюють.

Самодопомогові комітети по містах провадять виключно харитативну роботу. В театрах, якщо де є (Луцьк), ставлять саму побутовщину і комедію.

На закінчення цього огляду подаємо текст відозви ОУН-Самостійників на ПЗУЗ до литовців, яких німці вживають до нищення і гноблення українського народу. Відозва написана в російській мові. Містимо її в українському перекладі, як причинок до майбутньої історії творення спільного фронту боротьби поневолених народів Сходу Європи проти німецького й московського імперіялізмів.

Литовці!

Не слухайте гітлерівських поневолювачів! Не стріляйте українського мирного населення! Українці — ваші друзі, а не вороги. Подумайте про своїх рідних! Їх рівно ж гноблять німці, так як і нас. Їх у Вашій батьківщині рівно ж грабує і стріляє гештапо, так як і нас в Україні!

Литовці! Наші політичні інтереси одні й ті самі. В нас спільний ворог. Наш ворог — це німецький і большевицький імперіялізм. Проти нього має бути звернена наша зброя. Наша боротьба проти імперіялістів мусить проходити під гаслом: «Воля народам і людині!» — «За самостійні держави всіх поневолених народів!»

Литовці! Нав'язуйте зв'язки з Організацією Українських Націоналістів-Самостійників! Ставайте в ряди борців за Самостійну Литву і Самостійну Україну!

Хай живе Самостійна Литва!

Хай живе Самостійна Україна!

Хай живе «Воля народам — воля людині!»

Геть з імперіялістичними поневолювачами!

Організація Українських Націоналістів
Самостійників Державників.»

ПРИСЯГА ВОЯКА УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ АРМІЇ

Затверджана УГВР і введена наказом ГВШ ч. 7. з 19. VII. 1944.

Я, воїн Української Повстанської Армії, взявши в руки зброю, урочисто клянусь своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою Землею Українською, перед пророком і кров'ю усіх Найкращих Снів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу Українського:

Боротись за повне визволення всіх українських земель і українського народу від загарбників та здобути Українську Самостійну Соборну Державу. В цій боротьбі не поналію ні крові, ні життя і буду битись до останнього віддиху і остаточної перемоги над усіма ворогами України.

Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та нащадним до ворогів землі української.

Буду чесним, дисциплінованим і революційно-пильним воїном.

Буду винювати всі накази зверхників.

Суворо зберігатиму військову і державну таємницю.

Буду гідним побратимом у бою та в бойовому житті всім своїм товаришам по зброї.

Коли я порушу, або відступлю від цієї присяги, то хай мене покарає суворий закон Української Національної Революції і спаде на мене зневага Українського Народу.

СВІТОВА ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В ТОРОНТІ

Немає нічого більш будуючого, як почуття бути на рівні з іншими, бути в позиції сильних своєю творчістю і в тій творчості не затрачувати своєї національної ідентичности. Таке почуття дає відвідувачеві Світова Виставка Українського Мистецтва, що розташувалася в обширних приміщеннях Канадсько-Української Мистецької Фундації при вул. Блур 2118-А Вест, Торонто.

Виставка викликає подив своїм розмахом і різноманітністю стилів, сюжетів, техніки. Тут зібрано експонати 120 українських мистців, що живуть на трьох континентах в 9 країнах світу. Побіч відомих широким колам громадянства мистців як М. Андрієнко, Петро Андру-

Лідія БОДНАР—БАЛАГУТРАН, нар. 1951 р. в Клівленді, Огайо, ЗСА. Вчилася в Університеті Вашингтона, відділ мистецтва, і в Школі мистецтва Коркоран у Вашингтоні; в Університеті Кент Ствіт, Огайо. Брала участь в численних власних і загальних виставках. Малює олією на полотні і різними фарбами на папері.

Студія лиця, олія 52 x 69 см.

Аня ФАРІОН, нар. в Глен Нев, Н.Й., 1954 р. Мистецька освіта: Менгеттенвіл Коледж, відділ мистецтва, Нью-Йорк; Державний інститут мистецтва в Массачусеттс, Італія. Працює в скульптурі і різьбі в камені. Брала участь у різних виставках.

Трансформація, різьба 27 x 27 x 17 см.

сів, Володимир Баляс, Михайло Дмитренко, Любослав Гуцалюк, Ярослава Геруляк, Едвард Козак, Галина Мазепа, Григорій Крук, Петро Мегик, Мирон Левицький, Михайло Мороз, Омелян Мазурик, Яків Гніздовський, на Виставку зголосилися також менше відомі загаломі майстри, а також ціла плеяда зовсім молодих мистців як Лідія Боднар-Балагутрак, ЗСА, Аня Фаріон, ЗСА, Василь Фаркавець, Канада, Ярема Гарабач, Німеччина-ЗСА, Наталка Гусар, ЗСА, Ірина Мотря Івахів, Канада, Руслан Логуш, Канада, Андрій Мадай, ЗСА, Кеннет Мамчур, Канада, Лариса Мартинюк, ЗСА, Христина Наталія Микитюк, Канада, Христя Оленська, ЗСА, Ірма Осадца, ЗСА, Орест Поліщук, ЗСА, Роман Раделицький, Бельгія-Канада, Юрій Крохмалюк, ЗСА, Уляна Христина Салевич, ЗСА, Христина Сеньків, Канада, Іреней Юрчук, ЗСА, Віра Юрчук, Канада, Дарія Зельська-Даревич, Канада. Коли ще відмітимо участь у Виставці новоприбулих мистців з України, як Віталій Литвин, Володимир Макаренко, Володимир Стрельников, що належать також до молодих майстрів, то матимем уяву про доплив свіжих сил у творчий світ українського мистецтва. Явище відроджен

Наталка ГУСАР, нар. 1951 р. в Неваржу, ЗСА, від 1973 р. перебуває в Канаді. Студіювала в Ратгерському Університеті, відділ мистецтва. Працює в порцеляні, різьбі, мішані матеріяли. Брала участь в індивідуальних і гуртових виставках.

Комітет, порцеляна і плястика 61 x 76 см

і разом багатомовне про мистецьку обдарованість в нашому народі.

Виставка так майстерно побудована, що не можна сказати про перевагу якого небудь жанру, сюжетности, мистецької техніки, чи стилю. Тут знайдемо справді всі можливі мистецькі напрямки і широку палітру красок, багату символіку, як також відбитку сучасної доби з її вибуховими настроями, високими технічними досягненнями і рівночасно з кошмарною психікою сучасної людини, що переживає епоху атомових зривів, суспільних заворушень і неупорядкованого морального життя.

На сто двадцять репрезентованих на Виставці мистців одна п'ята присвячує свої твори українській тематиці, а решта шукає свого мистецького виразу в загальних темах світового мистецтва. Всетаки навіть в сюжетах, які не мають нічого спільного з українством, в більшості випадків відчувається, що цей твір є виразом української духовости, що його творець ознайомлений з мистецькою спадщиною України

і що його творчість є продовженням того вічного, що каже груші родити грушки, а яблуні – яблука.

Цікаво, що Виставка творів наших мистців робить також особливе враження на мистецтвознавців чужинців. Один з них в канадській газеті пише, що Виставка вражає і своїм розміром і головно тому, що вона дозволяє глядачеві зрозуміти неочікуваний масштаб і візію українського мистецтва. «Якщо хтось думав, що українське мистецтво це ніщо більше, як складно розмальовані писанки, чи випадкові ікони, викладані золотим листом, то ця виставка була дійсним розкриттям очей». Таке признання чужинця щось говорить, бо в нього

Юрій КРОХМАЛЮН /немає знімки/, нар. в Дітройті 1951 р. Вчився в Університеті в Бостоні, відділ красного мистецтва, в Дітройтській Школі мистецтва і в Вейн-Університеті. Спеціалізується в акварелях, туші і ін. Влаштував самостійні виставки.

Дивовижі гуцувського світу, мішана техніка,
89 x 68 см.

є вироблені критерії для сприймання і оцінки мистецтва і все це, що він побачив на нашій Виставці, не вміщається в рамці конвенційних виставок, які йому доводилося оглядати. Це й потверджує нашу оцінку і каже ставитися з більшою увагою до мистецької творчості наших людей, бо вони є негірші за чужих, але в деяких випадках стоять на багато вище, як не один широковідомий чужий мистець, якому сприяє добре розрекламована галерія, чи пресові критики. Вправді й між нашими деякими мистцями, як Яків Гніздовський, Василь Курилик, а давніше О. Грищенко, С. Литвиненко, чи світової слави О. Архипенко, не бракує світового розголосу мистців, однак багато дехто з наших талановитих людей не може вижити з мистецтва і тому мусить працювати заробітково в іншій галузі, а мистецтво є тільки »на свято«.

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ

Організація Світової Української Мистецької Виставки була б неможлива, якщо б не було відповідних умов для її здійснення. До таких умов належить наявність приміщення і людей, які цим ділом можуть фахово зайнятися. В Торонті є одне і друге. Там саме знайшлися меценати в особах Михайла Шафранюка і його дружини Ярослави, які в 1975 році взяли ініціативу для оснування тієї фундації. Між основниками бачимо сен. П. Юзика, д-ра Богдана Стебельського, д-ра М. Кушпету, д-ра П. Глібовича й інших. Фундацію заінкорповано як неприбуткову установу в Онтаріо, яка ставить собі за ціль допомагати розвиткові українського мистецтва. В закупленому п-твом Шаф-

Андрій МАДАЙ, нар. у Філадельфії, ЗСА, 1953 р. Закінчив Пенсильвенську Академію Мистецтва й Університет св. Климентія в Римі. Був у Манастирі оо Студитів в Римі, вчився в о. ієромонаха Ювіналія традиційні техніки іконопису. Працює в ділянці графіки й іконопису. Мав численні індивідуальні виставки та брав участь в групових. Малював частину церкви св. Йосифа в Чикаго, 1978 р.

Простір і час, дереворит
42 x 30

Матір Божа з Ісусинком, ікона, акриліка на дереві,
38 x 38 см

Христина Наталія МИКИТЮК, нар. 1945 р. в Чехословаччині. В Канаді від 1950 р. Студіювала в Онтарійському Коледжі мистецтва в Торонті. Відбула студійні подорожі в Україну, Італію, Грецію. Її численні твори є по церквах ЗСА і Канади. Спеціалізується в іконописі.

ранюками будинку створено галерію-музей, до якого поступило вже з початку з 200 картин, що їх подарували основники фундації Я. і М. Шафранюки. Відтак дійшли далші твори, подаровані самими мистцями і галерія значно побільшилася.

Діяльність фундації за останніх 7 років характеризується влаштуванням понад 100 індивідуальних та декілька збірних виставок. Річно відбувається між 15 а 18 виставок, які відвідує 11.000 до 15.000 осіб в тому чимало туристів з цілого світу. Галерія-музей відкрита на протязі цілого року включно з неділями і святами.

З нагоди цьогорічної Світової Виставки Українського Мистецтва фундація випустила репрезентативний Каталог, в якому поміщено 90 репродукцій, переважно кольорових, на всіх 120 мистців. Там поміщений також список і фотознімки мистців, а передмову до Каталогу написав мистецтвознавець, сеньйор українського мистецтва Святослав Гординський. В цій передмові автор знайомить читача з най-

Орест ПОЛИЩУК, нар. 1942 р. у Львові. Від 1949 р. у ЗСА. Студіював на мистецькому відділі Мерілендського Університету. Від 1969 р. викладає в Монтгомері Коледжі в Роквілі, Мд. ЗСА. Працює в ділянках малярства, скульптури і графіки. Влаштовував кілька індивідуальних виставок.

Між квітами, г'ваш, 51 x 47 см.

новішою історією українського мистецтва поза межами України, вважаючи мистецьку творчість тут, як своєрідну реакцію на всі обмеження режиму в Україні з насадженим їй Москвою «соцреалізмом». Передмова крім української мови, написана також по англійськи, а резюме по французьки.

На відкритті Виставки в дні 16.9.82 були присутні представники Онтерійського Провінційного Уряду, а міністер Громадянства і Культури того Уряду Гон. Брюс МекКефрей привітав Виставку окремим письмом, яке wraz із знімкою поміщене в Каталогі.

Нема сумніву, що фундація зі своєю галерією-музеєм є гідним амбасадором української культури поза межами України.

Примітка: всі знімки взяті з Каталогу Виставки

О. Коваль

БУВ НАКАЗ!

Слова: Марко Боєслав

Музика: С. Волянівський

(Присвята Головному Командирові УПА, Ген. хор. Т. Чупринці)

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is a vocal line in bass clef, with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The middle and bottom staves are piano accompaniment in treble and bass clefs, respectively. The piano part features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

The second system continues the musical score. The vocal line begins with the lyrics "Був на-каз!". The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns and chordal structures.

The third system features the vocal line with the lyrics "До по - хо - ду! До зброї!". The piano accompaniment provides harmonic support for the vocal melody.

The fourth system concludes the musical score with the vocal line singing "У - кра - ї - на роз-п'я-та в ог-нях!". The piano accompaniment ends with a final chord.

роз-п'я-та в ог-нях! роз-п'я-та в ог-нях! Кож-на ха-та

ро - си - ла? ге - ро - ів, Месик ру - ку під-

няв Месик ру - ку під-

няв. Був на-каз, як га-ря - че за-лі - зо, і сло - ва ста - ли

чи - ном жи - вим! Бо - роть - ба - ста - ла чес - ти де - ві

зом.

Месь го-рї-ла зав-зят-тям гріз - ним!

За - лу - нив у

про - сто - рах так гор - до Ві-щии го-мін хо - роб - рих бо-їв -

- Розне-сли-ся сто-гром-ним а-кор-дом По-сві-тах і-де-а-ли Тво

The first system of the musical score consists of a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written in a bass clef with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: "- Розне-сли-ся сто-гром-ним а-кор-дом По-сві-тах і-де-а-ли Тво". The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some rests and dynamic markings.

і! Ще мо-мент і Твій го-

The second system continues the musical score. The vocal line has a fermata over the first measure, followed by the lyrics "і! Ще мо-мент і Твій го-". The piano accompaniment continues with similar rhythmic patterns and harmonic support.

лос вла-дар -но за-гри-мить на ру-інах Крем-ля, і на-ти-ше

The third system of the score features the lyrics "лос вла-дар -но за-гри-мить на ру-інах Крем-ля, і на-ти-ше". The vocal line includes a fermata over the first measure. The piano accompaniment provides a steady harmonic foundation.

ко-ло-нам у-дар-ним Гіс-тю сла --- ви роз-ку-та зем-ля!

The fourth and final system on the page contains the lyrics "ко-ло-нам у-дар-ним Гіс-тю сла --- ви роз-ку-та зем-ля!". The vocal line concludes with a fermata over the final measure. The piano accompaniment ends with a final chord.

Марко Боєслав

БУВ НАКАЗ!

*Був наказ: До походу! До зброї!
Україна розп'ята, в огнях!
Кожна хата родила героїв,
Месник руку підняв.*

*Був наказ, як гаряче залізо,
І слова стали чином живим!
Боротьба стала честі девізом,
Мість горіла завзяттям грізним!*

*Залунав у просторах так гордо
Віщий гомін хоробрих боїв,
Рознеслися стогромним акордом
По світах ідеали твої!*

*Ще момент і Твій голос владарно
Загримить на руйнах Кремля,
І натіше колонам ударним
Пісню слави розжута земля!*

Виховники

Митрополит Мансिम Германюк

»МЕНИ БАЙДУЖЕ«

»Всяке дерево, що не приносить доброго плоду, рубають і кидають в огонь« (Мат., 7, 19).

Може ніщо краще не виявляє того знудженого лінивства духа, що ним нині заражені мільйони молодих американців і канадців, а в тому числі й українці, як от огірчене й скрізь зуби проціджене: «Ай донт кер» — мені байдуже.

Саме в цій відразі духа до всього, що Боже, велике й святе треба дошукуватись причин того застрашаючого релігійного незнання, що захоплює щораз більші круги нашої молоді; того морального хаосу, що зводить майже всі її бажання й мрії до безцільного руху, ритму й змислового вживання; того безідейного животіння, що великими дірами духової порожнечі сплітає всі біжучі хвилини її існування.

Тому нині можна зустрінути багато так званих «християн», що не знають правд своєї святої віри, несвідомі обов'язків, що на них накладають Божі й церковні заповіді, не мають ніякого поняття про значення св. Тайн для християнського життя, не вміють навіть відповісти на питання, пощо вони живуть на цьому світі.

Задля тої самої причини в багатьох т. зв. «українських домах» ви не почуєте одного українського слова, не побачите одної української книжки, чи газети, не відчуєте ані крихітки теплої, щирої любови до своєї Церкви, нашого гарного українського обряду, рідної української мови, пребагатих прадідних наших традицій.

В тім самім гнилім «ай донт кер» треба рівно ж шукати відповіді на питання: чому наші Рідні Школи починають світити пусткою, наші різні релігійні, громадські й культурні організації можуть так мало числити на своїх членів, і ціла наша спільнота — на свою власну силу?

Ця сама духова мертвеччина є причиною, що нині таке велике число батьків і матерів не знають, хто є в проводі їхньої школи, хто вибирає вчителів для їхніх дітей, хто назначує їм програму й підбирає шкільні підручники? Вони цього не знають і не мають найменшого бажання тією справою поважно зайнятись. Засадничо, вони навіть вдоволені, що вони можуть жити такою порожнечею.

Не інакше відбивається ця їхня втомлена духова нудьга й на політичному та громадському житті, де через це їхнє духове лінивство часто приходять до проводу люди, які ніколи не повинні б там бути.

Що ж це таке, ця духова недуга, що її так влучно виражає по-вище описане: «Ай донт кер»?

Коли спитати про це моралістів, психологів і провідників духовного життя, можна легко переконатись, що тут йдеться не про що інше, як тільки про останній зі сімох головних гріхів, знаний в латинській

мові під назвою «ацедія», а в українській мові, під менше влучним іменем: «лінивість».

Що ж це таке, ця «ацедія», що так духово розкладає людину й яка нині так сильно поширюється в нашому українському середовищі на цьому континенті?

За словами найбільшого католицького філософа св. Томи з Аквіну: «ацедія», це відражаюча нехоть до ділання добра й жаль до всього, що Боже й духове» (Сумма Теол., 1, 63, 2). Це отже форма духової відрази, що звернена в сторону Божої приязні й Божого закону, які нормують все особисте, родинне й громадське життя людини. Її не треба мішати зі звичайним фізичним лінивіством, що більше залежне від немочі тіла, як від злоби волі. Вона рівно ж не виключає певного зацікавлення проблемами духа, але в тому зацікавленні, вона з відражаючою нехиттю трактує всі питання морального обов'язку й моральної відповідальності за всі свої діла перед Богом...

Таке поступовання є, очевидно, гріхом. Про нього пише св. апостол Яків: «Оце ж хто знає, як чинити добро, то й не чинить, тому гріх» (4, 17). А великий пророк Єремія не вагається кликати: «Проклят хто справу Господню справляв би байдужньо...» (48,10).

Повища недуга духового застою є дуже небезпечна. Вона немов злісний рак, ховається під різними, дуже невинними, прямо невидимими формами, що ними є різні занедбання, тихі відсутності, плянові промовчування, невиконання нібито прийнятих завдань. З нею боротись, це промовляти до порожніх заль, переконувати неприсутнього сусіда, робити докори втікаючій тіні. А вмжчасі, немов застійна вода, вона все глибше й глибше затроє всі коріння релігійного й національного життя.

Головною причиною тієї душевної недуги є брак релігійного й національного виховання в родині й школі; повільно тієї злочинної літератури, що заповняє кіоски аптек, залізничних станцій і летунських майданів; ті аморальні і безідейні фільми, що майже постійно просуваються на екранах кінотеатрів і телевізійних апаратів по наших домах. Тому всьому помагає ще то індивідуальне середовище, в якому нам приходится жити й діяти.

Щоб цю страшну недугу успішно лікувати, треба взятись негайно до діла. Тут найбільше можуть зробити різні виховники, як священники, монахи й монахині, батьки, вчителі й всі ті, що стоять у проводі релігійного й національного життя. Церква, як завжди, робить все, щоб прийти з поміччю цим нещасним жертвам духового застою. Але вона сама не може зробити всього. Тому апелюємо до наших батьків і матерей, до всіх наших учителів й учительок, до всіх виховників національних провідників, вповні усвідомити собі ту небезпеку, перед якою стоїть наше молоде покоління, й повести загальну й всесторонню акцію за християнським і національним вихованням по наших родинях, школах і виховних інститутах, з відповідною програмою в цілій нашій пресі й громадській та суспільній діяльності. Це одна з найважливіших вимог наших часів, це одне з найосновніших завдань, що стоїть перед нами всіми.

(«Наші завдання»)

Тільки між нами і телефоном

ЧИ ПОТРІБНО ПЕРЕОЦІНКИ ЗАВДАНЬ НАШИХ МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ?

Під час святкового сезону я мала змогу говорити з дітьми деяких молодечих організацій. Проблема перед ними виразна, хоч не всі провідники цього свідомі, або не хочуть про це відкрито говорити.

— Так, пані Любо. Ми ставимо патріотичне виховання на перше місце. Так, ми маємо в нашій містечку, може, одну третю молоді, що не зацікавлена програмою. Багато з них навіть не ходять до школи українознавства.

— Пане Миколо — якщо навіть не хочуть вчитися в нашій школі, то як ви можете їх розвивати, виховувати патріотично?

— Та не можемо. І ми це знаємо, і напевно і ці молоді це знають. Та висить над нами ще страх, що інакше вони пропадуть для українського середовища взагалі. Та й батьки благають, щоб їх тримати, бо це останній місток, кладка до українців.

Досить подібні були турботи пані Софійки з іншої організації.

— Знаєте як мало нас у цій околиці. Ось маємо маленький гурт молоді юнацького віку — якраз 6 осіб. Ми маємо виконати певну програму. Маємо за мету виплекати корисні громадські прикмети. І тут маємо дилему: двоє з тих 6 не відповідають нашим вимогам. Для добра решти ми таки повинні тих двох викинути, хоч це і зменшило б число так, що важко буде нормально працювати. Та тут ми цілком свідомі того, що, якщо викинемо їх, то вони більше не матимуть нічого спільного з українцями. Ми вже бачили подібне раніше.

— Але, пані Софійко, чи не варто їх усунути задля добра тих інших?

— Може так, а може, й ні. Бо є хоч 5% можливості, що Бог допоможе й з тих двох «зробити добрих українців». А коли нас так мало тут, то важко ризикувати. З другого боку ми свідомі того, що деякі вчинки тих двох ширять погану славу про наш цілий гурт, а крім того решта може менше старатися...

— Та чи не відкидають вони інших від українського товариства?

— Це також буває, — каже Софійка — бо є часами одиниці з дуже високими моральними та інтелектуальними вимогами до себе. Часами у кращих американських школах їм помагають знайти подібних друзів. Серед багато меншого числа українців це вже важче знайти собі подібних. І тоді біль і для нас і для батьків, коли ми бачимо, що знижується загальний рівень, щоб був доступним для пересічних — а тратимо не раз найкращих. Це головню так буває у малих осередках. Подібні спостереження чуємо щораз то частіше.

Мені здається, що тут постає така проблема наших молодечих організацій: або 1) виконувати свою ідеалістичну програму, а з тим бути більш вимогливим до своїх членів, або 2) «рятувати українські душі», заминаючи очі на те, що знижується рівень.

Щоб мати відвагу вибрати одне або друге треба бути свідомим того, що так чи інакше наше число буде маліти. Отже треба зважити, чи краще зосередитись на тих більш надійних дітях, які виконують і відповідають вимогам даної організації, чи, краще, їх втратити, як пізніше втратити ще й тих, що знижують рівень?

Моя сусідка прислуховувалась цим роздумуванням і вкінці запитала?

— А чи не краще обом вашим організаціям придержуватись своїх вимог і свого рівня та викинути тих, що туди не підходять. Та провідники ваших обох організацій повинні подумати про те, щоб наша молодь, яка не належить, чи не підходить до цих організацій мала якусь іншу організацію, тільки з товариською, розваговою метою?

Пані Софія і пан Микола подивилися один на одного, і він сказав:

— І справді! Ми тоді не журилися б, що відкидаємо молодь. Колись в Америці була така організація (ще навіть десь тому 20 років). Щось таке нам потрібне й тепер, щоб ті, що не говорять по українському, чи не ходили до української школи, чи не зацікавлені нашими програмами, могли таки час від часу зустрітись, забавитись чи й одружитись.

Яна про це думка проводів наших молодечих організацій?

Любов Калинович
«Наше Життя» ч.2. 1982

ВІД РЕДАКЦІЇ «АВАНГАРДУ»

Пані Люба Калинович порушила дуже актуальне питання української молоді, яка не вміщається в рамки існуючих виховних молодечих організацій, а перебуваючи там з «примусу» з боку батьків, чи інших мотивів, наносить більше шкоди, як користі у виховному процесі своїх співтоваришів. Вже стара наша прислів'я говорить, що «одна паршива віця ціле стадо запаршивить». Подібно є також з молоддю в молодечих організаціях. Тут діє закон «з ким пристаєш сам таким стаєш». Але цей закон діє, як правило, тільки в одному напрямі: скоріше добрі стануть злими, пристаючи зі злими, як злі добрими, пристаючи з добрими. Це вже залежить від ступеня свідомості і сили характеру, одних, чи других. Сильні характери з провідницькими властивостями можуть злих перетворити в добрих, коли будуть належно над ними працювати і навпаки ватажки зла можуть накоїти лиха між добрими.

В принципі, жодна молодеча Організація, виховного типу, не повинна відходити від свого виховного ідеалу і програми дій, навіть, якщо від неї мали відпадати окремі негативно успіблені члени. Однак виховна Організація не може підходити апріорно до юнаків, чи дітей, що вони є добрі, чи злі. Для виховної Організації питання повинно стояти, яку методу стосувати, щоб з менше добрих зробити таких, які відповідають ідеалові даної організації. З практики знаємо, що найбільше клопоту є з підростками в пубертному віці, яких не один виховник хотів би найрадіше по-

збутися. Та час проходить і при вмілому підході з даного «шибеника» формується характерна молода людина з провідницькими прикметами і з активною поставою до громадського і політичного життя.

Інша справа, коли маємо дітей, які не знають української мови і їхня присутність в організації зставляє користуватись чужою мовою також дітей, які нашу мову знають. В цьому випадку треба таки творити окремі гуртки тієї молоді і перше подбати про вивчення української мови. Подібну методику стосує СУМ по деяких своїх таборах, перекладаючи окремо зайняття з чужомовними, навчаючи при тому української мови. Це, однак, в першу чергу, ролля родини і Рідної Школи. Для дорослої молоді, яка не пройшла виховного процесу в молодечих організаціях, можна і потрібно творити товариства клубового типу, які ідейно були б в контакті з існуючими виховними організаціями та в свою програму включали б дискусійні лави на українські теми, а решту культурного життя синхронізували б з цілістю нашої Громади. Добре поставлена праця наших виховних молодечих організацій мусіла б мати свій вплив також на неорганізовану молодь. Передумовою для того мусіли б бути живі контакти організованої молоді з неорганізованою на індивідуальній базі, яка зближувала б цю молодь, а не відчужувала б. Спільні зовнішні акції могли б дати тій молоді почуття української солідарності і національної свідомості.

Зрештою ціле наше організоване суспільство мусіло б більше звертати уваги на відтинок молоді, допомагаючи в першу чергу існуючим молодечим Організаціям, щоб ті могли краще розв'язувати свої внутрішні проблеми, а разом з цим своєю успішною працею промінювати на неохоплену організаціями українську молодь. Розв'язка тієї важливої проблеми лежить частинно у її видвиженні, а далі в направленій у тому напрямі діяльності, як було сказано вище. Думати, що наше число буде маліти — не дає нам належного стимулу, а може в деяких випадках спричинювати знеохоту, бо й так мовляв «не врятуємось від асиміляції». Наше діло є не допускати до того.

Дитяча і юнацька здатність жити серцем, віддавати своє серце людям особливо загострена тоді, коли у виховній роботі поєднуються емоційний і моральний впливи. Ця безкорислива здатність робить життя світлим і радісним. Повнота духовного життя дітей і підлітків немислимі без витонченої потреби віддавати своє серце людям, взагалі живим істотам, речам — усьому тому, що втілює в собі красу нашого буття. Всім добре відома потреба дитини одухотворювати, оживляти все навколо себе. Лялька для дитини — жива істота, яку вона наділяє розумом, почуттям, характером. Вя духовна потреба не є чимось вродженим. Вона — те перше людське, що передають люди маленькій істоті, яка прийшла в світ і прагне стати людиною. Ця благородна людська здатність приручити, одухотворювати, віддавати своє серце показує вихователів шлях, яким треба йти, виховуючи емоційну чутливість і сприйнятливність до моральних істин, ідей, принципів. Дитяче серце має бути комусь, чомусь, відданим. Якщо маленька людина не лишила часточки свого серця в ляльці, конячці, плішкату в ведмедикові, пташці, ніжній і беззахисній квітці, деревці, в улюбленій книжці, їй недоступне глибоке почуття людської дружби, вірності, прив'язаності.

В. Сухомлинський

Суспільники

НА ДИСКУСІЙНИХ ЛАВАХ СКУМО

/ОК/ Для кожного українця, що цікавиться життям своєї молоді в діаспорі, Світова Конференція Українських Молодечих Організацій /СКУМО/, що відбувалася в днях 8–10-го жовтня ц.р. в Торонті, Канада, була не тільки атрактивна своєю першістю в житті української спільноти, але передовсім конфронтацією думки тієї молоді, що виховалася поза межами України, в своїх виховних організаціях, серед свого й чужого суспільства.

Як відомо, вже на Першому Світовому Конгресі Вільних Українців в 1967 р. було покликано КУМО /Комісію Українських Молодечих Організацій/, яка в наслідок різних причин не змогла розвинути своєї діяльності. Не було також відповідного заінтересування цією Комісією з боку кожночасної Президії СКВУ, щоб допомогти цій Комісії увійти в дію. Тому два роки на Сесії Секретаріату СКВУ це питання було видвижене представниками СУМ та КОУГЦУ, в висліді чого було схвалено урухомити працю тієї Комісії. З рамени Пласту був поданий проєкт організації такої Конференції і був створений Підготовчий Комітет з представників трьох молодечих організацій: Пласт, СУМ і ОДУМ. Таким чином з різними труднощами і не без перешкод дійшло до названої Світової Конференції в Торонті, в якій взяли участь делегати від централей згаданих трьох організацій, а також делегати від їхніх крайових централей. Крім того були допущені представники від інших молодечих організацій, що не мають своїх світових надбудов УСЦАК і МУНО, та студентські організації: ТУСМ, СУСК, СУСТА, СУСТЕ, «Зарево».

Праця Конференції складалася з панелів (дискусійних лав), з доповідей та з праць Комісії. Основна тематика віддзеркалювала низку актуальних проблем української спільноти, а саме: «Процеси асиміляції і як їм протиставитися» — панелісти: Марко Горбач — Пласт, Тарас Коновал — ОДУМ, Ігор Мірчук — СУМ, І. Підкович — МУНО; «Сучасні погляди української молоді і роля молоді в українській громаді та громади в країні замешкання» — панелісти: Богдан Гогус — СУМ, Христя Ковальська — Пласт, Віктор Ліщина — ОДУМ, Нестор Микитин — СУСК; «Співпраця молодечих організацій між собою та можливості зактивізування незорганізованої молоді» — панелісти: Роман Вацук — «Зарево», Орися Ганушевська — Пласт, Віра Харченко — ОДУМ, Богдан Чолій — СУМ. Були виголошені

чотири доповіді: «Важливість знання української мови» — О. Шевченко /ОДУМ/, «Родина, церква, школа і молодечі організації та їх завдання в релігійному та національному вихованні молоді» — Марта Кічоровська (Пласт), «Майбутність українців в діаспорі та їх відношення до України» — посол Ю. Шимко /СУМ/, «Плекання дії національної тотожності» — мгр Я. Рак /КВОР—ЗСА/. Комісії: статутова, програмова, фінансова і виховна мали дати висновки до резолюцій і постанов, що їх оформила резолюційна комісія.

Вже на початку Конференції при голосуванні над Правильником її переведення можна було зауважити певну аномалію. Підготовчий Комітет працював на принципі узгодження і цей принцип увійшов також до Правильника, як настанова організаторів нікого не переголосовувати, а старатись так довго дискутувати, аж поки не досягнеться узгодження, принаймні в суттєвих справах, які торкаються дальшої співпраці молодечих організацій. При голосуванні над прийняттям Правильника виявилось, що три голоси перерізували відкинення принципу узгодження. Одинокі делегати СУМ і ТУСМ-у повністю віддали свої голоси за узгодженням Правильником, розуміючи це, що їх зобов'язують узгодження, які зайшли на Підготовчому Комітеті. Інші делегати голосували хто як хотів, не зважаючи на узгодження.

Цей випадок треба трактувати, як віддзеркалення подібної ситуації в СКВУ, а з другого боку, як непоінформованість делегатів про значення того принципу в стосунку до вирішування питань нашої внутрішньої співпраці, яка має базуватися на добрій волі сторін, а не на механічному переголосуванні. Візьмим напр. дані, які подала пластова делегатка про чисельний стан молодечих організацій (СУМ — 13.500 членів, Пласт — 6.500 і ОДУМ 2.000), тоді коли домовлено між організаціями про однакову кількість делегатів на Конференцію від кожної з тих організацій, не зважаючи на чисельний стан кожної з них. Тоді постає питання хто кого хоче переголосовувати. Ясно, що нікотра з названих організацій не має охоти позбуватися своєї ідентичності в користь іншої, а тому мусить респектувати волю й ідентичність організації, з якою хоче співпрацювати. Таке розуміння солідарності в ім'я співпраці на службі Бога і України плекає в себе Стілька Української Молоді. А це ж ідеал усіх наших виховних молодечих організацій. Хтось може назвати це недемократичним принципом, як це тепер дуже в моді на сторінках української преси. А ми питаємо, а чи це по-демократичному переголосовувати делегатів, які на даному форумі є в меншості, але репрезентують 2/3 всієї організованої молоді?! Зрештою ця більшість трьох голосів виявилася пізніше нереальною, бо верифікаційна Комісія ствердила неточності в роздаванні мандатів при реєстрації і таким чином малочисельна організація з одного середовища одержала аж 6 мандатів, а їй прислуговувало тільки 2.

Тому не гарно звучить самохвальба на сторінках партійної преси, що «ми були дуже активні на Конференції СКУМО». З такої активності користи Україні не буде.

Коли йдеться про представлення тем панелістами, то вони були на доброму поземі думки і форми, за деякими вїймками. Обмеження часу дискусії до двох хвилин на дискусанта не дозволило ніяк скорегувати деякі мильні твердження, чи наświetлення проблем. Наприклад разючим дисонансом вражало твердження одного пластового панеліста, що «нам не треба займатися минулим, бо там крім негативів мало що є доброго — нам треба більше думати про майбутнє». Не треба доводити, що немає більш фальшивого твердження, як такий вислів. *Що варта така нація, яка не має минулого? Що варта такої нації, який не може похвалитися своїми культурними, духовими і матеріальними надбаннями в минулому? Генії людства виростили саме на ґрунті досягнень своїх попередників, а людство без минулого було б залишилось на первісному примітивному рівні. А чи християнство могло б було поширитися до світового масштабу, коли б воно було абстрагувалося від минулого, тобто Старого Заповіту. А на чому б ми мали виховувати нашу молодь, якщоб відняти славне історичне минуле України, її героїку і змагання до справедливості, краси і добра? Навіть, якщо в історії є критичні моменти, які вражають своєю неморальністю, зрадою, підлістю, то й такі моменти треба не промовчувати, а дати їм належну критичну оцінку на науку майбутнім поколінням, як зрада Христа Юдою, що за свій гріх відпокутував самогубством. Відома педагогічна приповідка каже: немає нічого злого, що не могло б вийти на добре. Треба тільки цього хотіти.*

Контраверсійним виявилось також питання роздвоєння душі молоді людини між Україною і країною свого поселення, яке видвинула панелістка з Пласту. Для неї таке роздвоєння веде в кінцевому етапі до асиміляції. Альтернативою до того явища може бути живий контакт з країною походження батьків, тобто з Україною, куди панелістка радить спрямувати українську молодь з узглядненням належної підготовки. До цього питання дискусанти могли б також багато чого сказати, ілюструючи живими прикладами таких екскурсій і що вони дають, але час на це не дозволив.

Панелістка, однак, не вказала на небезпеки, які можуть виникнути з таких масових відвідин, коли знається, що такі відвідини рідко бувають зустрічами «душа в душу», а є радше відомими «потьомкінськими селами», спрямованими на зовнішнього глядача, який не має змоги заглянути глибше за лаштунки, а мусить задовольнитися тим, що йому скажуть і що покажуть. Їхати там, щоб ствердити на якому етапі русифікації знаходиться Україна, вистачить, коли це зроблять досвідчені і старші, які більш критично

вміють аналізувати ті речі. Очевидно, що молоді не можна забороняти їхати в Україну, але робити з цього систему і виховний засіб це плисти на небезпечний вир. Молоді треба контакту з Україною, але з тією Україною, що живе в підпіллі, з тією українською Церквою, що діє в катакомбах, з тими українцями, що жертвують себе в боротьбі за краще завтра свого Народу. Але загал української молоді може мати до тієї України тільки духовий контакт, читаючи самвидавну літературу, вглиблюючись в проблеми, які видвгають наші мислячі люди в Україні, шукаючи тут за корінням української духовости і культури нашого народу.

До позитивів Конференції належать передовсім дискусії, які мали місце по Комісіях, в тому на Комісії виховній. Питання Виховного Ідеалу в наших молодечих організаціях, як виявилось з виміни думок, є тотожне. Бог і Україна є спільним гаслом всіх трьох молодечих організацій, а з того випливає спільна ідеологічна платформа, яка відбиває українську ідеалістичну духовість, з виключенням всякого марксизму, лівизни, матеріялізму, гедонізму і прочих. Любов до Бога і до ближнього, як це глибоко схопив у своєму найновішому Посланні в 40-ліття УПА Блаженніший Патріярх Йосиф, дає нам патріотизм в його найбільш яскравій формі українського націоналізму. А це в свою чергу вимагає великої жертовности і посвяти, що веде до культу героїки життя, про що так виразно свідчить наша найновіша історія з її героїчною епохою ОУН—УПА. Перед таким з'ясуванням позиції прийнятий на Конгресі СКВУ ідеал української людини в діяспорі набирає глибшого звучання, як тільки «бути добрим громадянином країни свого поселення і допомагати Україні на шляху до її визволення». Тут підкреслюється найбільш важливу рису сучасної української людини, тобто людину героїчної постави, яка в своєму доквіллі має бути речником тієї України, за яку йде важка боротьба. Льояльність до країни свого поселення дає тільки можливість і право бути на керівних місцях, з яких краще реалізувати українську ідею. Це тимбільше, що ця ідея не йде звичайно в розріз з інтересами даної країни, а навпаки.

Дискусія на виховній Комісії була дуже оживлена і в ній брали участь дві генерації; старших виховників і вихованців даних організацій, що вже перебирають відповідальність за дальшу виховну дію. Що більше були також представники молоді з четвертого покоління родженого поза Україною. Ясність ідеї та виховного Ідеалу дозволили узгіднити спільні позиції і мимо різних кутів зору та позему розуміння заторкнених питань прийшло до однозгідности в зредагованих резолюціях даної Комісії. Подібно також і в інших Комісіях завжди брав верх здоровий глузд і турбота за майбутнє української молоді і української визвольної справи.

Фізична Культура

ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ ПЕРЕМІНЮЄТЬСЯ У ОДНУ ВЕЛИКУ ПЛАНЕТУ – ЛІКАРНЮ

Др Степан Зошук

Об'єднані Нації проголосили 1981 рік Міжнародним Роком Калік! Якщо так далі піде, то треба сподіватися по якомусь часі проголошення, наприклад «Міжнародний Рік Розведених Родин», «Міжнародний Рік Божевільних», «Міжнародний Рік Гомосексуалістів і Лезбійок»..... «Міжнародний Рік.....»...Хворого Суспільства« і т.д. Одним словом, культ хворої людини.

Ми є свідками, як будуються щораз вищі і щораз більше лікарень, притулків для калік, виховних заведень для трудної до виховування дітвори і юнацтва, для божевільних, сліпих, глухих і німих та..... в'язниць.

Професор Міно давно уже передбачив, що сьогоднішній спосіб харчування, пиття та спосіб життя ведуть до переміни нашої планети в одну велику планету — лікарню.

Англійський філософ А. Гакслі закпив собі із сучасного поступу в медицині словами: «Медицина робить такий великий поступ, що незабаром не буде на нашій планеті ані одної здорової людини».

Коли йдеться про дорослих, то уже сьогодні 68% всіх працюючих переходять передчасно у стан спочинку з причин неспособності до праці. Неспособні стали вони з причин «цивілізаційних недуг». Що воно таке? — Це звиродніння тканив і оруддів, до мозку і нервів включно, постало як закономірний наслідок заялознення і завапніння стінок кровоносних судин, а це з черги, як наслідок сьогоднішнього харчу, якісно і кількісно.

Зате у суспільстві дітвори і юнацтва, наприклад у ЗСА в роках 1974-76 було 12 мільйонів уломних з уродження на загальне число 75 мільйонів дітвори і юнацтва. Додавши до цього числа 2,2 мільйона калік із труднощами в мові і 1,9 мільйона із труднощами в науці, то число видимо пошкоджених досягне 16 мільйонів, тобто 20 відсотків юного населення є скривджені без їхньої вини.

Але ж бо решта юного населення застановляє нас, чи вони теж не є в якійсь мірі відхилені від правильного розвитку, судячи із їхньої поведінки. Маю на думці всі ці проблеми серед дітвори і юнацтва, яких ніхто не всилі усунути, ані зменшити. Пригадаймо обнижений загальний рівень здібностей понижче пересічного, нахил до розгулу, злочинности, до налогів, статевої збочености (гомосексуалізм) і передчасний прихід статевого гону до голосу. По жіночій стороні помітний зник почуття материнства, який найсильніше проявляється у містерії кормлення немовляти своєю груддю. У половині 70-их років розголю

вирібників «харчів» для немовлят був так успішний, що лише 6% матерей кормили свої немовлята груддю. Попри це знаменне явище є ще інше неменш застановляюче, а саме, що багато із молодих матерей не мають взагалі, або мають небагато, молока у грудях. Це є глибокі біологічні зміни особовости обох статей в некорисному і протиприродному напрямі мішанців тобто типів жінок із більш, або менш, розвиненими чоловічими прикметами у цілій своїй побудові, у виявах, уподобаннях, нахилах тощо і типів чоловіків із менш, або більш, розвиненими жіночими прикметами.

В подружжях, в яких зустрінуться типи із наглядними чоловічими прикметами вдачі по обох сторонах, тобто у чоловіка і жінки, мусить невідклично прийти до суперництва за першенство. Так на мою думку, приходять, при сприяючих ще деяких обставинах, про які обширно буде мова у моїй книжці «Який харч, таке здоров'я», до частих зударів, сварок, бійок та вбивств. На основі державної статистики з ЗСА родина є найнебезпечнішим середовищем, в якому є найбільше бійок, вбивств членів родини і найбільше поліцаїв втратило життя, розборонюючи в «родинній» бійці. Тому то приходять до масових розводів, до життя «на пробу» тощо. Згадані явища не є і не можуть бути справою формального виховання, його недостатчі, чи переборщення. Це є глибокі зміни у родоспадковому надрі — у знам'яньцях (генах) і у лентівках ядра (хромосомах) та численних переміноречовинних чинників, які заісновують сьогодні у вагітної. Це вони змінюють зі своєї сторони розвиток плоду у некорисному напрямі, якого наслідки ми вище згадали. Зміни у переміні речовин, ба й у знам'яньцях та лентівках є стисло зв'язані із сьогоднішнім способом харчування, пиття, курення та способу життя, про що у подрібному буде мова у згаданій книжці «Який харч, таке здоров'я».

Як ми може вже зауважили, вище згаданими збоченнями та каліцтвами займаються неозоре число наукових, державних, суспільних і церковних чинників, але поправи не видно, а навпаки звиродніння посувається невмолимо на перед!

Був би отже час покинути оклепані прийоми, які до нічого не ведуть і почати від кореня справи, від біологічних підстав природи і людини. Ми маємо досить знання у цьому відношенні, але воно лежить у наукових архівах. В моїй праці я відслоню дещо серпанок, яким це знання заслонене.

Коли у цілому світі за звітом Світової Організації для Справ Здоров'я налічують під цю пору 500 мільйонів калік різного роду і ступеня, тобто 1/8 населення землі, то у країнах з високим рівнем добробуту, наприклад у ЗСА, це число калік либонь вище. Значить добробут не сприяє здоров'ю людини в такій самій мірі, як біда у 2/3 населення землі.

Іншими словами, людина у світі добробуту, найвищої технології, отже й знання, теж лікарського, не користується розумом, лише самими пристрастями і уподобаннями, що кожна інша людина, навіть на найнижчому рівні образування.

Не маючи сили вилізти із блудного кола самообману і обману всі переключились на самаританство помагати калікам, бідним і хворим

і так ми поволі перемінюємось у суспільство хворих і калік, а наша добра земля дивується, що з неї зробило це кодро з породи «гомо сап'єнс» — вона стається без її волі великою лікарнею і притулком для калік! Тому то св'яткуємо рік калік! Ось питання пістряна дає знамениту нагоду для роблення інтересів.

З одної сторони тим, що «досліджують», це є сотки більйонів доларів! З другої сторони тим, що виробляють «чудодійні» ліки, і це є знову більйони доларів, з третьої сторони тим, що із «самаританських» спонук згортають гроші на «поміч» хворим пістряком, і це є більйони доларів, а коли йдеться про видатки на лікування ліками, насяювання різними проміннями і на операції пістряка в самих ЗСА, то в 1979-му році видано 20 тисяч мільйонів амер. дол. Чи не було би безглуздя усунути таку «доходову» недугу?

Але не бракує й щирих та успішних дослідників, які багато дечого путнього знайшли, як уберегтись і як лікувати успішніше пістряка, про що є мова обширно у згаданій книжці «Який харч, таке здоров'я».

Недуги збоченої особовости, те що наш нарід назвав «божевіллям» чисельно дуже зростають. Коли у роках двадцятих було цих нещасливців у ЗСА: що 23-ий, то за президента Кеннеді в 1962-му році було сповіщено зібраним представникам палати послів, що майже кожний 12-ий громадянин ЗСА виказує одну із видів збоченої особовости. Які причини такого «поступу»? — про це є мова лише у рідких наукових працях: ці причини є в наших руках, досяжні кожному, як уберегтись і як успішніше лікувати. Під кінець минулого сторіччя з початком нашого, виринуло багато дослідників і лікарів, які про це писали. Тут на першому місці згадаймо професора психіатрії віденського університету, Вагнер'а фон Яверг, англійського дослідника і лікаря А. Гайг'а.

Недуги, виринаючі як наслідок вапніння стінок судин займають сливе всі сьгоднішні недуги, тобто «цивілізаційні», якими головно хворіють цивілізовані люди і якими є переповнені всі лікарні, приюти для невилічимо хворих тощо, і вони постійно чисельно зростають. Число їх зростає в міру того, як зростає число завапніння судин, якісно і кількісно. Дам лише один примір: коли в часі I світової війни у погиблих воїнів ЗСА на фронті німецько-французькому знайдено завапніння стінок судин різного ступеня у 40%, то у корейській війні у впадших воїнів тої самої армії ЗСА це число зросло до 73,3 відсотків. Десять років пізніше до 79%. Всі педіатри засвідчують, що завапніння стінок судин стає щораз більшою проблемою серед новородків і дітвори. Все це існує і в українській дітвори та молоді у такому самому відношенні (%).

І знову запитає кожний думаючий: як то можливе, при такому поступі медицини не зуміли затримати поступаючого звиродніння серця і кровоносних судин?! Всі зусилля довкруги цього питання, як бачимо, не чіпають головної причини, якою є сьгоднішні звички харчування від запліднення почавши. Завапніння у себе і своїх дітей ніхто не бачить, а наслідки завжди кривотлумачить. Сьгодні родяться діти із завапнілими судинками, з недугами серця, пістряком та всіма цими недугами, які названо цивілізаційними. Це не є «воля» Бога, а воно

спричинене таки нашими погубними звичками харчування і то упродовж поколінь. Вагітні жінки їдять забагато білків тваринного походження, товщів, т.зв. «пустих кальорій», п'ють алкоголь, курять, споживають різні переважно непотрібні ліки, не мають ніякого руху. Наслідки поносить плід!

При такому харчуванні постають у кормоводі розладдя у травленні, які поволі ведуть до запалень. Розладдя і запальні стани постійно вимагають праці від пристроїв оборони, від яких залежить наша відпорність. Ці пристрої оборони можуть інколи не упоратися із вимогами, коли вони понад їх сили. Хвиливе заломання сил відпорності може вистачити, щоб шкідливі чинники взяли верх. В таку хвилину, годину, чи навіть день і більше, плід у лоні вагітної zagrożений, бо отруї з кормоводу можуть проникнути до крові, а з нею почерез місце до плоду. Теж заразні можуть цією дорогою досягнути плід.

Що можуть вони накоїти? — Залежно від кількості отруї і заразнів, від їх якості і від часу, їхній вплив на плід може бути дуже різний, наприклад, вони можуть вбити плід у кожную пору вагітності; тоді жінка тратить плід, ба навіть може породити мертво доношене дитя.

Коли ж не вб'ють, то можуть перешкодити у розвитку цілого плоду, або лише деяких оруддів, наприклад мозку, серцесудинного уладу, очей, внутрішнього вуха, осередків мови, кістяка, кінцівок тощо. Тоді маємо всі ці уломності матолкуватих, сліпих, глухих, німих, потворності без меж тощо. Це є відразу видимі каліцтва, але ж бо є менше тих уломностей, яких не видно відразу. Ми їх відкриваємо аж тоді, коли дитя іде до садочку, до школи, а то ще пізніше. Ці пошкодження торкаються розвитку особовости, залоз із докровним виділюванцям (гормонів), в тому на першому місці статевих залоз і статевих оруддів. Невидні ущербки у розвитку мозку, деяких його осередків, дають змінений відмінний образ пошкодженої особовости різного роду і ступеня. Тут на перше місце висувуються всі ці проблеми серед дітей і юнацтва.

Значім, що знам'янці і лентівки у ядрі, від яких залежать спадковість можуть бути пошкоджені тими самими отруями. Якими отруями?

Найбільш підозрілими у харчах вагітної є гнильні речовини із білків тваринного походження, деякі амінові кислоти у надмірі, сечова кислота у надмірі, кофеїна(кава, безалькогольні напитки, морозива, тощо), алкоголь, дим тютюну, чоловічі гормони, які можуть бути у всіх м'ясилах, протизаплідні ліки, отруї типу ДДТ, тетрацикліна, хльорамфеніколь, навіть така аспірина, проміння висяюване зі зорових передачників (телевізія); йдеться тут про т.зв. катодове проміння з обох висяйників, тобто чорно-білого і краскового, та про проміння ікс (Рентгена) із краскового.

Коли вагітна ще молода та її сили відпорности вповні живучі, тоді завдяки ним вона може якийсь час і до деякої міри знешкодити всі, або бодай частинно, вище згадані шкідливі чинники. Тоді приходить на світ сповидно, або й дійсно здорове дитя. Саме в цьому криється найбільша небезпека бо молода мати та її найближчі, ба й ціле оточення, кривотлумачать вище згадане отруйне лоно вагітної,

немов воно не існує, а як й існує то воно без значення для розвитку плоду і як доказ показують немовля »яке воно гарне і яке воно здорове«. А проте шило вилізе пізніше, іноді вже незабаром, а то при другій, третій, чи наступній дитині, в міру того, як живучість жінки, тобто її відпорність, обнижується.

Спадковість існує, але й вона є вразливою на всі шкідливі чинники в наших харчах і в нашому оточенні. На якусь малу частину шкідливих чинників ми, як одиниця, не маємо впливу в розумінні змінити їх, або уникнути їх, але на більшість їх можемо і маємо вплив, на жаль до тепер переважно у напрямі потурання їм. Доказом цього є щораз більше потворностей і калік (видимих відразу при родах, але й тих, що вилізуть на верх пізніше у виді зміненої, дивної, поведінки.)

Більшості всіх існуючих проблем серед дівчорі та юнацтва можна успішно зарадити, про що мовиться подрібно у книжці.

Тому, що мені не вдалося отримати матеріальної помочі від ніякої української фундації, чи установи, для видання цієї книжки, залишився лише ще один шлях поодиноких жертводавців замовляючи наперед книжку, ціна якої приблизно виноситиме 20 ам. або 25 канад. дол.

СУМ в дії

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ Ч. 1

ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ СУМ НЬЮ-ЙОРК ПОВІДОМЛЯЄ

Згідно із постановою Пленуму Центральної Управи Спілки Української Молоді, який відбувся осінню 1980-го року в Нью-Йорку, рішено відбутися у 1984-ому році під час XXIII-ої Світової Олімпіади III-ій Світовий Злет Спілки Української Молоді у Лос Анджелес, Каліфорнія.

Підготовку до III-го Світового Злету доручено Крайовим Управам СУМ Америки й Канади.

В цій цілі відбуто засідання представників обох Крайових Управ у Торонті, а в дні 19-го жовтня 1982-ого року відбулося перше засідання Президії Олімпійського Комітету СУМ, до якого ввійшли:

м-р. Євген Гановський — Голова Центральної Управи СУМ, д-р Аскольд Лозинський — Екзекутивний заступник, Голова СУМ А, Михайло Шепетик — Заступник Голови, Голова СУМ Канади, Богдан Гаргай — Секретар, Геня Кузьмович-Блага — Член, Мирослав Футала — Член.

Рівночасно покликано до життя окремі Комісії та назначено голів, які з уряду входять до Президії Олімпійського Комітету СУМ:

Організаційний Комітет — Теодор Олещук, Підготовчий Комітет — Богдан Бучинський, Програмовий Комітет — Мирослав Шмігель, Інформаційно-пропагандивний — Богдан Гаргай, Фінансовий — Ярослав Петрик, Зовнішніх Зв'язків — Мирослав Футала.

Комісії будуть поповнені окремо покликаними особами, як також до Комісії входитимуть представники СУМ Канади.

XXIII-тя Світова Олімпіада відбуватиметься у Лос Анджелес від суботи 26-го липня до 12-го серпня 1984-го року.

III-ій Світовий Злет СУМ відбудеться від суботи 4-го до неділі 12-го серпня 1984-го року.

СУМ, який діє у вісьмох країнах на чотирьох континентах, а саме в Америці, Канаді, Австралії, Велико-Британії, Німеччині, Франції, Бельгії, Італії, Аргентині — відбула попередніми роками Світові Злети сумівської молоді з участю сотень представників організованих сумівських лав.

Перший Світовий Злет відбувся у 1972-ому році в Гомадінген, Німеччина з нагоди XXI-ої Світової Олімпіади в Мюнхені, а другий Злет відбувся чотири роки пізніше з нагоди XXII-ої Світової Олімпіади в Монреалі, Канада, 1976-ого року.

Олімпійський Комітет закликає вже від тепер членство СУМ готуватися до чергового Світового Злету СУМ у Лос Анджелес, Каліфорнія.

З ДІЯЛЬНОСТІ ОСЕРЕДКУ СУМ ІМ. ГЕН. Р. ШУХЕВИЧА—ТАРАСА ЧУПРИНКИ В ТОРОНТІ

На особливу увагу в праці О-ку заслуговує Відділ Юнацтва СУМ, бо тут проявляється основне завдання нашої виховної роботи, від якої у великій мірі залежатиме найближче майбутнє сумівської організації, бодай на нашому терені. Всі ми добре знаємо, що від того, як буде виховне наше юнацтво, так буде виглядати наша молодь, а яка буде молодь, таке буде й майбутнє нашого народу. Тому організаційно-виховній праці з юнацтвом присвячуємо якнайбільше нашої уваги, не жаліємо труду ані фінансових засобів, щоб зберегти наших дітей від погубних впливів довкілля для їхнього особистого добра. А це завдання трудне і скомпліковане та вимагає великих зусиль цілої громади. Праця з юнацтвом у нашому Відділі є многогранна, бо тільки така може його зацікавити, а це є передумова наших успіхів.

На сьогоднішій час наш Відділ Юнацтва має зорганізованих 9 роїв ст. юнацтва, в яких є 107 юначок і юнаків, 8 роїв мол. юнацтва в числі 86 членів, разом всього юнацтва маємо в числі 193. Мусимо признатися, що кількість юнацтва, зокрема молодшого, в останніх роках змаліла. Але є всі дані, що ця кількість побільшиться, коли наші молоді батьки вписуватимуть своїх дітей на літні сумівські табори. При нашому Відділі Юнацтва існує окремих гурток хорунжих під проводом д. І. Перегінця, який має свої окремі завдання. В молодшому юнацтві працюють 8 виховників і 22 впорядники різних ступенів, а в старшому юнацтві працюють 10 виховників і 4 впорядники. Велику увагу крім суто організаційно-виховної роботи, приділюється спортивній діяльності під опікою вишколених провідників поодиноких ділянок спорту. При Осередку і Булаві існує добре постановлений стрілецький курінь «Січові Стрільці» під фаховим керівництвом д. Степана Лейбюка. В цьому курені на сьогодні є 22 особи з поміж ст. юнацтва і дружинників та 5 кваліфікованих інструкторів. Це нова ділянка нашої праці і збуджує зацікавлення не тільки серед хлопців, але не менше й серед дівчат. Місяці грудень і січень присвячені у великій мірі підготовці до коляди, до Щедрого Вечора і Спільної традиційної Нуті, в яких і наше юнацтво бере активну участь, зокрема радо ходить воно з колядою і в цей спосіб зберігають рідну традицію та помагають «збагачувати» наші фінансові засоби. Старше юнацтво брало участь у Святі Державности в дні 23-го січня 82 р. Ввечері 17-го лютого цр. юнацтво взяло участь у Службі Божій з нагоди 90-тих роковин від дня народження Блаж. Патріярха Йосифа, в церкві св. Миколая. Юнацтво Відділу брало участь у Спільному Свяченому Організації УВронту в дні 25-го квітня із своєю програмою. Як кожного року, так і цього, місяць травень є Місяцем Юного Сумівця й його започатковано Службою Божою в неділю 2-го травня в церкві св. Покрови, а після Служби Божої відбувся в церковній залі Святковий Юнацький Апель з відповідною програмою. Все юнацтво взяло участь в Святі Весни на «Веселці», в переведенні вуличної збірки «Дня Соняшників»

та в гідному закінченні весняного сезону складенням своїх юнацьких іспитів. Цьогорічним кличем СУМ-у є: ХРЕСТОМ І МЕЧЕМ — ПЕРЕМАГАЙ!, тому і всі юнацькі зайняття побудовані на базі цього гарного і відповідального клича.

Поза організаційно-виховною працею з юнацтвом, наш Осередок виявляє активну діяльність на других відтинках організованого життя української громади. Неодноразово на сторінках «Гомону України» ми інформували нашу громаду про велику й корисну працю сумівських ансамблів під мист. керівництвом маєстра В. Кардаша, про що напишемо ще окремо. Управа нашого Осередку враз із своїми організаційними клітинами співпрацює із місцевим відділом НУН і філією Суспільної Служби в Торонті. Зокрема налагоджена дружна співпраця із Організаціями УВФронту, спільними силами яких відмічуються важливіші історичні події, організуються різні акції в обороні поневоленої України і українських політичних в'язнів. В останніх місяцях наш Осередок взяв на себе спонсорство 9-ох українських втікачів з Польщі, більшість яких вже є в нашому місті, а це накладає на нас нові зобов'язання і тягарі. До того часу ми забезпечили цих молодих людей не тільки дахом над головою і прохарчуванням, але даємо їм моральну підтримку і дружню опіку, щоб вони могли себе добре почувати. На протязі року відбулося багато різних імпрез, які організував наш осередок або в яких він брав активну участь. Згадати треба великий вклад праці нашого Батьківського Комітету і Жіночої Ланки, без допомоги яких ми не були б в силі виконати намічених плянів праці. Тому на ці клітини треба нам усім звернути більшу увагу, приєднувати нових членів зпоміж батьків нашого юнацтва і їх активізувати в різних ділянках нашої многогранної роботи. В днях 20-21-го березня 82 р. представники Осередку, Булави, Батьк. Комітету і Жіночої Ланки брали активну участь в окружній нараді ОУВФ в Ошаві, на якій були доповіді про актуальні проблеми всіх наших організацій. 26-го березня відбулася зустріч нашого активу із членами КУ СУМ, на якій розглянено пекучі проблеми і намічено співпрацю на найближчий час. В неділю 25-го квітня відбулося Традиційне Свячене в Укр. Домі при вул. Крісті з участю нашого юнацтва і великої нашої громади. Відбуто успішно літні табори на Оселі «Веселка» з яких наше мол. і старше юнацтво повністю скористало.

Я.С.

Від Редакції «Авангарду»: Ми бажаємо Управі О-ку СУМ ім. Генхор. Тараса Чупринки в Торонті, одного з найбільших сумівських Осередків в діаспорі якнайкращих успіхів у її відданій і повній посвяті праці для своєї Організації, а тим самим для української Визвольної Справи. Без сумівської великої ідеї, яка присвячує всьому сумівському членству в його праці і боротьбі, того рода діяльність на довшу мету була б не можлива. Ми занепокоєні однак занедбанням сумівських видань, які саме мають за завдання ширити і поглиблювати цю ідею. В Торонто є 120 довжників «Авангарду» і «Крилатих», яким В-во мусіло здержати дальшу висилку, бо це задовження виносить понад 4.000 дол. Управа не може також підняти відповідальної особи — референта сумівських

Щастя Дажаємо

Марійка БРЕЗДУН і Івась КРАСНЯНСЬКИЙ звінчалися 28.8.82 р. в церкві св. Йосафата в Пармі, Огайо, ЗСА. Обряду вінчання довершив о. шамб. Федорович.

Молода Пара це сумівські діячі в О-ку СУМ в Пармі-Клівленд. Маруся — Виховниця 1-го ст. і культ-освітня реф. О-ку, а Івась досягнув ступінь Впорядника, активний член Булави та добрий спортсмен. Обидвоє пройшли всі виховні ступені в СУМ, відбули численні табори, а тепер є членами Управи О-ку СУМ.

Весільне прийняття відбулося в залі церкви св. Йосафата. Гостинюю провадили старости п. В. Мудрак і п-і Анастазія Хомик. Між численними привітаннями був також привіт від Родини в Україні. Від Управи О-ку вітав Молоду Пару Голова д. Мирослав Почтар, а малі юначки піднесли подарунок. З тієї нагоди батьки Молодих склали 100 дол. на Визв. Фонд, а Молоді на «Крилаті» й «Авангард» — 50 дол.

Молодій Парі і Вш Батькам щирі GRATULACIJI і подяка wraz з побажанням Многих і Щасливих Літ!

ВВ Наталка ДИМИД і Юрій ВОЙНАРОВСЬКИЙ звінчалися в церкві св. Анни в Шарлеруа 2.10.82 р. Обряду вінчання довершили о. мітр. І. Кіт та о. Нарожняк з Лілю (Франція).

Молода Пара — це свідомі українці. Наталка від дитинства є членом СУМ і пройшла всі виховні ступені та табори, була і є членом Управи Осередку в Шарлеруа, а також належала до танцювального гуртка та співучого квартету в О-ку ім. митр. А. Шептицького в Шарлеруа а Юрій — відомий бандурист в околицях Лілю в Франції.

На весільному прийнятті в Українським домі, на заклик п. П. Гатали була проведена грошова збірка по половині на «Крилаті» та «Інформаційний листок СУСТЕ», що дала 4080 франок.

Молодій Парі бажаємо Многих і Щасливих Літ а жертводавцям наше щире Спасибі!

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНґАРДУ»

Клівленд: В. Мудрак — з весілля Марусі Брездун і Івася Краснянського 25 дол. (також на «Крилаті» — 25 дол.). Анна Цішкевич, на нев'янучий вінок для мужа сл.п. Т. Цішкевича — 25 дол.

Нью-Йорк: Л. Полтава — 10 дол.

Балтиморе: С. Поліщук — 2.58 дол.

Бруклін, Огайо: Т. Василик, з весілля Ірини і Гогдана Данилевич — 50 дол.

Філядельфія: Дарія Ганкевич, в пам'ять бл.п. Архiepіскопа Кир Івана Бучка — 25 дол.

Канада

Ошава: П. Хрунців, з весілля Кочулаб-Лащук — 40 дол. (також на «Крилаті» — 40 дол.). П. Хрунців — 4 дол. (також на «Крилаті» — 4 дол.)

Бельгія

Вам: С. Жезняк — 50 бфр.

Всім ВШ Жертводавцям і Збирачам наше щире Спасибі, а Молодим Парам бажаємо Многих і Щасливих Літ!

закінчення зі стор. 318

видань, щоб міг збирати біжучі після і передплати. Цьому треба негайно запобігти, бо В-во не може існувати на довжниках. Звертаємось до наших Читачів в Торонті, щоб вони зголошувались спонтанно допомогти Управі О-ку в цьому питанні. Віримо, що при добрій організації праці можна ці справи налагодити так, як це зробив у себе Монреаль, чи інші також великі Осередки.

ДО ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТАЧІВ «АВАНґАРДУ»

В попередньому числі «Авангарду» ми проголосили були Акцію за зміцнення матеріальної бази «Авангарду». Цю Акцію поденуди вне започатовано, але ще не всюди. Тому продовжуємо її реченець танож на 1-ий квартал 1983 року.

До наших Шановних Післяплатників звертаємось з пильним проханням — вирівняти залежність по кінець 1982 року і вплатити передплату на 1983 рік. В цей спосіб допоможете Видавництву СУМ вдержати своєчасність випусків журналу і забезпечити його появу в 1983 році. Всім, хто залягає по кінець 1982 року, залучуємо до цього числа пригадну. Якщо до кінця січня 1983 р. не буде вирівняна залежність, будемо змушені здержати дальшу висилку, а до довжної суми дописати 15% для покриття наших коштів від позичених на випуск журналів грошей. Кожний, хто дорожить своїм журналом, не допустить до того, щоб через спізнення вплати належності витворювати труднощі у Видавництві СУМ.

З 1983 роком «Авангард» входить в ХХХVII рік свого існування, яке залежить виключно від Читачів і Передплатників та їхньої постійної уваги до журналу:

- платити своєчасно передплату;
- приєднювати нових передплатників;
- скріплювати пресфонд «Авангарду».

В-во СУМ

З М І С Т

стор.

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

А. Кущинський: <i>Сила української традиції</i>	241
А. Бедрій: <i>Лицар і воїн української Революції</i>	245
УЦІС: <i>Зарисовується нова хвиля репресій в Україні</i>	248
...: <i>Осліплення Юрка Шухевича</i>	254
УЦІС: <i>Засудили Володимира Андрушка</i>	255
Степан Говерля: <i>Дисидентство /4/</i>	256
В. Леник: <i>Цінний причинок до історії українського війська</i>	262

ІДЕОЛОПЧНІ ТЕМИ

Степан Говерля: <i>Про «Дерево національних задач»</i>	265
--	-----

ПОЕЗІЯ—ПРОЗА

О.К.: <i>Нащадки Івана Підкови мають слово</i>	271
Михайло Волощук: <i>Слово, Чому зітхаєш, дубе, Скеля</i>	272
Степан Ткачук: <i>Рубаї</i>	274
Аскольд: <i>За Ґратами /4/</i>	277

НАУКА—КУЛЬТУРА—МИСТЕЦТВО

Архів ОУН: <i>З початкових дій УПА на Поліссі-Волині</i>	284
О. Коваль: <i>Світова Виставка Українського мистецтва</i>	290
Марко Боєслав, муз. С. Вожанівського: <i>Був наказ!</i>	297

ВИХОВНИКИ

Митрополит М. Германюк: <i>«Мені байдуже»</i>	302
Л. Калинович: <i>Чи потрібно переоцінки завдань</i>	304

СУСПІЛЬНИКИ

/ОК/ <i>На дискусійних лавах СКУМО</i>	307
--	-----

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Д-р С. Зошук: <i>Плянета Земля перемінюється в одну велику плянету лікарню</i>	311
--	-----

СУМ В ДІЇ

<i>Пресове повідомлення Олімпійського Комітету СУМ</i>	316
Я. Сербин: <i>З праці Осередку СУМ в Торонті</i>	317

ЩАСТЯ БАЖАЄМО

<i>Марійка БРЕЗДУН і Івась КРАСНЯНСЬКИЙ, ЗСА</i> <i>Наталка ДИМИД і Юрій ВОЙНАРОВСЬКИЙ, Бельгія</i>	319
--	-----

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНґАРДУ».....	320
---------------------------------------	-----

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ В-ва СУМ.....	320
---------------------------------	-----

На обкладинці: <i>Ікона Святої Покрови, XVIII стол.</i>	I.
Ірма Осадца — <i>Талісман, олія</i>	IV

Ірма ОСАДЦА, нар. 1949 р. в Ерлянгені, Німеччина. В 1950-1974 рр жила в ЗСА, а відтак в Канаді. Освіта: Клівлендський інститут Мистецтва. Одержала три нагороди. Працює в олій, акриліці й акварелі. Брала участь в групових та організувала власні виставки.

Талісман, олія, 53 x 53 см

